György Tőzser

CLUBUL INOROGILOR

scurt tratat de serendipitate

Editura Duran's
ORADEA
-2008-

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

GYÖRGY TŐZSER
Clubul inorogilor: scurt tratat de serendipitate
György Tőzser. - Oradea : Duran's, 2008
Bibliogr.
ISBN 978-973-88352-7-6
51(100)(091)

Redactare text: Emese Györgyi Tőzser
Aranjare, coperta: Albert Katalin
Editura: Duran's Trade SRL
Iasomiei nr. 4.
ORADEA
Email: - durans@rdsor.ro; www.durans.ro
Telefon: 0359.401.562
+4 0259.431.488

György Tőzser

CLUBUL INOROGILOR

scurt tratat de serendipitate

ORADEA
-2008-

DE CE?

De ce însăilarea de față? (Care, pompos, ar putea fi denumită chiar CARTE). Un prim sfat: nu vă lăsați înșelați de aparențe!
Un prim răspuns posibil: DE-AIA!
Un al doilea răspuns, poate la fel de nesuferit ca primul: DE CE NU?

Dacă răspunsurile de mai sus nu-s satisfăcătoare, propun să filosofăm nițel- având la bază o-ntrebare (titlu de capitol) expusă de James Grady în filmul "Cele trei zile ale Condorului"... Un film alert, cu Robert Redford și Faye Dunaway, cu CIA și adrenalină, cu cărți, cu bani, cu arme și informații... Întrebarea de capitol (cartea se-ntitulează "SIX DAYS OF THE CONDOR"... Să nu m-ntrebați de ce 3 e 6!) este:
Sed quid custodiet ipsos Custodes? , adică- mai pe-nțeles:
Cine-i păzește pe paznici?

După modelul acestei interogări putem construi alte câteva, precum:
Cine-i învață pe învățați?
Cine-i educă pe educatori?
Cine-i critică pe critici?
Cine-i bocește pe bocitori?

JOCUL greşeal- aşteaptă! Din acest motiv îşi fac combatanţii tot soiul de calcule, se-afundă-n ecuaţii şi tabelaşe, schiţează grafice şi tabele, produc grafuri şi simulări, născocesc modele şi algoritmuri.

În jocul cu pricina intervin diverse forţe care reprezintă nu altceva decât arsenalul actorilor sociali. În diferite momente ale jocului se câştigă/ se pierde. Ce? Poziţie, influenţă, putere, bani, informaţii, timp, energie ş.a.m.d.

Din ce în ce mai des se face referire la o teză din „Tabula Smaraldina" atribuită lui Hermes Trismegistul (Thot, Mercur)- cel „de trei ori înţelept", anume:

„Ceea ce e sus, e aidoma cu ceea ce-i jos".

Ei bine: treaba asta nu-i valabilă doar în cazul cerului oglindit în apa unui lac liniştit. Se exprimă ceva banal de simplu, cu valabilitate universală. Este expresia generalizată a „maimuţărelii"- şi nu în sens peiorativ o spun!

Păşim repejor pe ţarina analogiilor, deoarece concluzia lui Hermes îmbie la stabilirea măcar a câtorva legi de corespondenţă de genul:

-Ceea ce-i la dreapta, seamănă cu ce-i în sâtnga;

-Ce-i în faţă, nu diferă mult cu ce-i în spate;

-„Ce-i în guşă, şi-n căpuşă";

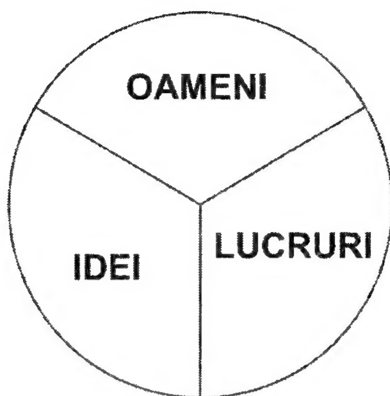
-Ce-i pe hartă, e şi-n teren;

-Ce-i în anuarul statistic, e şi-n realitate; etc.

Nu facem încă o rapidă trimitere la „Cartea schimbărilor". Amintim, deocamdată, că există...

„Cunoaşterea umană este triunghiulară", zice Pitagora.

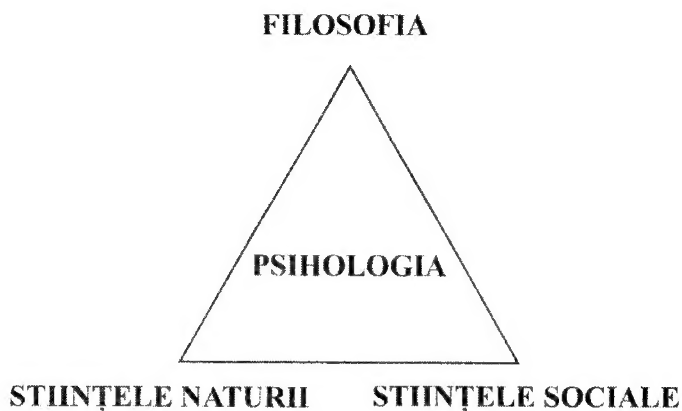
Mackenzie, prin diagrama următoare, desena un cerc- în primă instanţă- împărţindu-l în trei.

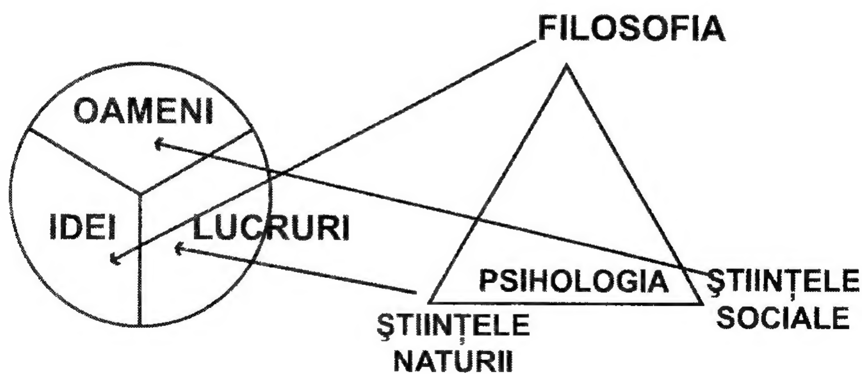
Se-ntâmplă adesea că aparența- nşelătoare cauzează costuri nepermis de mari. Mimetismul n-a fost inventat de Shakespeare. Unchiul Will ştia că suntem actori pe Scena Lumii, se referea însă la oameni.
Conform diagramei lui Mackenzie, Lumea-i compusă din Oameni, Lucruri şi Idei. Aşa cum arată-n schiță.

Sigur că toate astea sunt într-un echilibru relativ/ dinamic; descrierea echilibrului într-un moment sau interval de timp este dependentă nu doar de interesele celor care descriu, ci sunt de luat în seamă parametrii legați de simțurile și capacitatea de gândire de care dispun subiecții.
Oamenii se deghizează, joacă teatru. Pe toată Scena.
Nici Ideile și nici Lucrurile nu-s mai dihai! Se joacă puternic pe aparențe, nu doar în faună şi floră. Ingenios, ce-i drept.
Lucruri paşnice pot deveni-ntr-o clipă arme letale, idei naive/ nevinovate pot cauza consecințe dezastruoase.
E JOC, nu-i joacă.

Să-l evocăm și pe Piaget cu al său **TRIUNGHI AL ȘTIINȚELOR:**

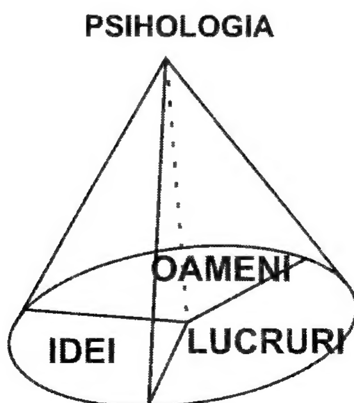
Și să vedem de partea cui e Adevărul!

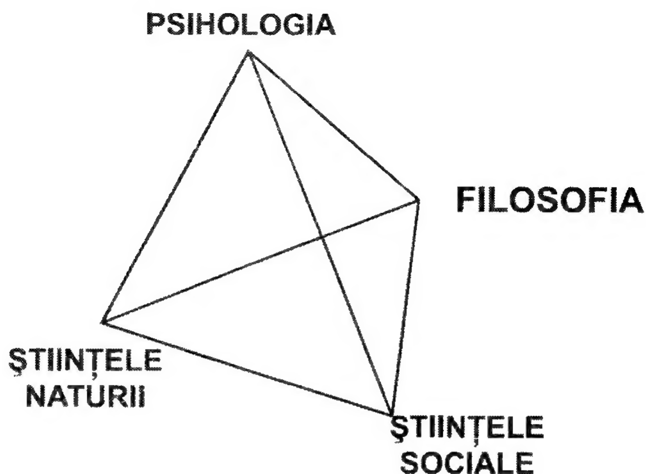

Săgețile indică, evident, corespondența dintre cele două sisteme de interpretare. Ocazie cu care vedem că Pitagora, cu vreo 5 secole înaintea erei noastre, a remarcat bine și acest aspect.
Bine, bine- veți putea zice: PSIHOLOGIA din triunghiul lui Piaget nu are corespondent în diagrama Mackenzie!
Adevărat. Și, totodată, FALS.
V-ați gândit vreodată cât de FALS se poate interpreta, cu partitura în față, cea mai plăcută simfonie? Poate suna a doagă sau a șenilă de tanc, a schelălăit de câine ori a tobă de eșapament halită de rugină. Țuț.
Nu mă abțin să mâzgălesc aici un banc care ilustrează ideea:

„-Ce-i o bilă mică și roșie?
-E, de fapt, un cub mare albastru, dar foarte- foarte rebutat."

N-avem de pierdut dacă privim imaginea în/ din perspectivă, spunând că PSIHOLOGIA e, de fapt, concentrată într-un punct, iar acestui punct îi corespunde exact centrul cercului din stânga.
Putem vorbi, așadar, despre două CORPURI geometrice, uite-așa:

Unde PSIHOLOGIA este individuală: a Dumneavoastră, a mea, a oricui- luat ca individ, ca unicat. Şi, desigur, interesul lui x sau y faţă de vreo zonă a cunoaşterii are o istorie legată de familie, anturaj, şcoală, experiment/ experienţe personale, năzuinţe, pasiuni, manii, fobii etc.

Şi mai pe-nţeles: vârful conului/ tetraedrului din figură este PUNCTUL DE VEDERE al persoanei, punct în care se formează UNGHIURI DE VEDERE. Şi aici „VEDERE" nu se referă simplu doar la imaginea vizuală; se referă toate percepţiile (reale sau false) pe care omul le comite şi (de ce nu?) la toate părerile/ opiniile exprimate de acelaşi om.

Părerile/ opiniile nu sunt întotdeauna clare, exacte, insul părând câteodată a comenta „alt meci de fotbal decât cel de sub ochi". Zicem, într-un astfel de caz, că „bate câmpii" sau „a luat-o razna". Şi mai hazliu e dacă părerile coincid, dar se referă la obiecte diferite... Non idem est si duo dicunt idem.

EXCALIBUR

Excalibur este arma arhicunoscută a legendarului rege Arthur al Britaniei, simbolul luptei de apărare a celților contra atacatorilor anglo-saxoni (sec. V-VI). Regele Arthur (Artus) este personajul central al multor poeme cavalerești.
Excalibur este, de fapt, o spadă care- conform legendei- stă înfiptă într-o stâncă și așteaptă utilizatorii demni și capabili a o folosi. Intrumentul de luptă nu e altceva decât o prelungire a unor aptitudini umane la fel cum cheia fixă nu-i absolut necesară pentru deșurubarea unei piulițe... Doresc aici doar să sugerez că utilizarea diversă a unor scule/ arme/ unelte pot oferi sau lua valoare, dau sau iau viață, îmbogățesc ori sărăcesc indivizi/ grupuri de indivizi/ popoare.
Sfatul lui Alain este acela de a-i învăța pe copii GEOMETRIE și POEZIE. Bizar sfat, la prima vedere. Un sfat doldora de înțelepciune.
Ce are „Sfatul lui Alain" cu Excalibur?
Poemele cavalerești despre regele Arthur sunt, de fapt, poezii.
Unde-i geometria în toate astea?
Iată un set de răspunsuri simple care rezultă din modul de utilizare a spadei cu atenție la urma pe care o lasă arma:
a)Prin împungere se obține o urmă aidoma PUNCTULUI.
b)Zgârierea superficială lasă drept urmă LINIA.
c)Tăietura în adâncime cauzează o suprafață, o SECȚIUNE de profunzime.

În fine, nu-i obligatorie vărsarea de sânge. S-a ajuns nu o dată la situația ridicolă în care spada era folosită pentru abțiguirea la poponeață. Cu scop didactic, desigur! Adică:
d)Urme trecătoare, fără cicatrice, umilitoare. Care demonstrează nete diferențe de pregătire între competitori. Mușchetarul d'Artagnan sau Cyrano de Bergerac stau alături de Zorro în acest sens.
Toate acestea dincolo de geometria intrinsecă a spadei, geometria intrinsecă fiind cea referitoare la formă, mărime, greutate, culoare, temperatură (chiar căldura specifică, dacă vreți!), etc. Pentru că se pot face porcării dizgrațioase cu scule scumpe, dar se-ntâlnesc cazuri în istorie când cu instrumente ultraieftine (chiar inestetice) s-au realizat capodopere. Sigur: utilizatorii-s „de vină"!

INOROGUL

“Ați văzut inorog în vis ?”,întreabă Natalia Kirilovna în romanul “Petru I”,de Alexei Tolstoi.
“Ce animale n-au urcat pe/în Arca lui Noe ?” În folclorul românesc răspunsul corect este :”Inorogul, peștele, broasca și altele care viețuiesc în apă.”…
În China inorogul se numește Jilin/Qilin/Ki-lin…Indiferent de pronunție : sinonimul inorogului este YIN-YANG.
Un domnitor român, Dimitrie Cantemir, a scris o carte politico-satirică-“Istoria ieroglifică”- în care autorul joacă rolul inorogului.

De ce inorogul? Pentru că are organul acțiunii- cornul- în proximitatea organului gândirii- creierului. Altfel spus : între gândire și acțiune nu-i încap sentimentele, viciile, pasiunile. Dr. Spock și robotul lui Isaac Asimov corespund perfect acestui model. Puterea îi stă în cunoaștere- așa cum o descrie Sir Francis Bacon.

DOLARUL

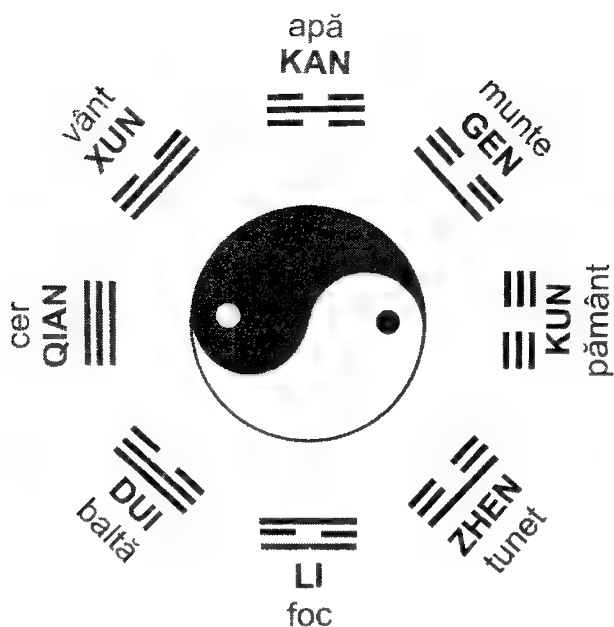
Triunghiul masonic tipărit pe bancnota de 1 dolar este explicat în cărţi care se ocupă de simbolismul celor trei linii care stabilesc clar şi simplu diferenţa dintre ÎNĂUTRU şi ÎNAFARĂ. Nici în şoaptă nu se pomeneşte despre simbolul $… Nu se ştie sau nu se vede ?
Simbolul S seamănă prea bine cu semnul integralei, după cum aduce aminte de linia care separă YIN de YANG.
Din cele două linii paralele s-a renunţat la una (nu se ştie la care) sau sunt trasate cu un creion prea gros – astfel încât se confundă. Cert e că seamănă bine cu coloanele din Templul lui Solomon, privite din unghiuri diferite.

ZIDUL - IEDERA

"Zidul cotropit de iederă." E o metaforă folosită de Romain Rolland în "Jean Cristophe".
Dacă studiem antiteza aceasta prin ochii lui Niels Bohr, vom ajunge la concluzia acestuia : "Contrariile nu-s contradictorii, ci complementare."
Ceva anorganic legat de ceva organic. Repaos şi mişcare, monolit opus şi intercondiţionat cu reticularul; mort şi viu.
Marele Zid chinezesc este cel mai vestit zid construit de mâna omului. Raţiunea construirii acestui zid a fost mult mai adâncă decât cea privind Zidul Berlinului. Semnificaţia este aceeaşi : linie de demarcaţie între ÎNĂUNTRU şi ÎNAFARĂ.

În cazul Marelui Zid iedera o reprezintă oamenii care, din diverse motive, l-au trecut. Nu ştiu cât de simplu e astăzi să ajungi în China, cert e că în urmă cu vreo trei secole era mai complicat. Au făcut-o mulţi. Unii s-au uitat doar, alţii au şi văzut. Dintre cei care au văzut, unul a şi înţeles : Nicolae Milescu Spătarul, ambasador al ţarului Alexei Mihailovici.
Zidul are două feţe. Spătarul Milescu este parte însemnată din iedera crescută pe suprafaţa exterioară. Doi autori chinezi- Zhou Shirong şi Ou Guang'an- sunt, indubitabil, componenţi ai iederei apropiate suprafeţei interioare a Zidului.

KUN (pământ)	GEN (munte)	KAN (apă)	XUN (vânt)	ZHEN (tunet)	LI (foc)	DUI (baltă)	QIAN (cer)	cele opt trigame
000	001	010	011	100	101	110	111	în sistem binar
0	1	2	3	4	5	6	7	în sistem zecimal

(Marele yin)	(Micul yang)	(Micul yin)	(Marele yang)	cele patru imagini
00	01	10	11	în sistem binar
0	1	2	3	în sistem zecimal

SEMNE ŞI SEMNIFICAŢII

Orice carte este alcătuită din semne. Dacă semnele sunt relativ uşor de descifrat, semnificaţiile nu întotdeauna sunt la fel de facile pentru orice cititor...

Aşa stau lucrurile şi-n cazul "Cărţii Schimbărilor", carte care conţine Diagrama Marelui Pol, formată din simbolul yin-yang şi opt trigrame în jurul acestuia.

Autorii chinezi amintiţi afirmă că Leibniz a intrat în posesia "Cărţii Schimbărilor" şi că trigramele l-au inspirat la introducerea calculului binar. Statistic, acestea sunt evenimente sigure. Sunt 100% adevărate. Vom înţelege mai uşor derularea acţiunii dacă evocăm câteva elemente mai puţin cunoscute. Evocarea va fi un puzzle de informaţii, accentul fiind pus pe conţinut. Forma expunerii este intenţionat lipsită de elementele care fac "frumos" un text, iar dacă cineva găseşte ceva plăcut- e greşeala mea, reprezentând măsura în care nu am reuşit să dezbrac conţinutul de formă. Încerc, astfel, să ajustez mesajul conform metodei de ajustare utilizată în modelarea matematică- dorinţa fiind cea de a nu vehicula amănuntele neesenţiale din perspectiva criteriului de evaluare ales.

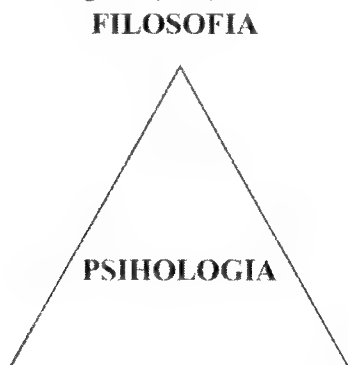
ECHIPA

Evident, fiind vorba despre o echipă, avem de-a face cu oameni. Voi pune accentul pe întrebări ca :
Unde au învăţat aceştia? De la cine au învăţat? Cât au învăţat? Ce au realizat indivizii propuşi spre studiu? Cum au ajuns să formeze o echipă?
Membrii echipei, în ordine cronologică :
Ţarul Alexei Mihailovici (1645-1676). L-a trimis pe Spatarius-Nicolae Milescu- în China cu însărcinare diplomatică.
Spatarius-Nicolae Milescu (1636-1708). A studiat istoria, teologia şi filozofia la Academia Patriarhiei ortodoxe din Constantinopol. A colaborat cu patriarhul Dositei al Ierusalimului. Este autorul primei lucrări româneşti tipărite la Paris. A condus misiunea diplomatică iniţiată de ţarul Alexei Mihailovici- la Pekin (1675-1678). A fost şeful corpului de tălmaci de pe lângă Consiliul diplomatic din Moscova.
Petru Alexeevici Romanov (1672-1725). Unic conducător al Rusiei între anii 1696-1725. A făcut eforturi nemiloase pentru modernizarea Rusiei. A realizat "Marea Ambasadă", ceea ce echivalează cu strategiile "know-how" din zilele noastre. A atras oamenii de ştiinţă occidentali către Moscova şi St.Petersburg. Şi-a însuşit 14 meserii şi a învăţat din greşeli. Şi-a îndemnat supuşii pentru studiu în şcoli occidentale.
Dimitrie Cantemir (1673-1723). Domn al Moldovei (1693 si 1710-1711). A studiat timp de 17 ani la Constantinopol. Consilier intim al ţarului Petru I. Cel mai de seamă gânditor şi om de ştiinţă din cultura românească veche. Un istoric rus afirmă că a fost "cel mai deştept om din Rusia lui Petru I". Membru al

Academiei din Berlin, autor al mai multor lucrări privind muzica orientală, matematician, filozof și "iscusit arhitect".

JUCĂTORII

Jucătorii şi relaţiile dintre jucători formează echipa. Amintesc asta pentru conformitate cu Teoria sistemelor. Până acum am sugerat doar că ne aflăm în miezul unui joc strategic, după regulile lui Morgenstern şi/sau von Neumann.
Să-l introducem în ecuaţii şi pe Jean Piaget !
Asta pentru a vedea ce fel de psihic puteau avea jucătorii, ce puteau face şi ce-au făcut, cum puteau gândi şi pe ce se bazau (?).
Piaget a elaborat triunghiul ştiinţelor.

ŞTIINŢELE NATURII **ŞTIINŢELE SOCIALE**

Rari sunt oamenii bine familiarizaţi cu toate colţurile acestui triunghi.
Aici se cuvine o grupare a inteligenţei umane după cum urmează:
Inteligenţa practico-signaletică;
Inteligenţa verbo-conceptoare;
Inteligenţa socială.

Găsim astfel o corespondență directă între științe și inteligențe. Trei exemple vor clarifica situația.

a)Hermes Trismegistos. Thot, Mercur. "Cel de trei ori înțelept."
b)Regele Solomon, supranumit Trismosin- înțeleptul cunoscut din literature nu doar masonică.
c)Golan Trevize. Personajul lui Isaac Asimov din "Fundația", "omul care nu greșește niciodată".
Golan, citit invers, este (a)NALOG.
Prefixul referitor la numărul 3 sugerează înțelepciunea unor reprezentanți ai rasei umane- stăpâni echilibrați ai triunghiului lui Piaget.

Jucătorii echipei prezentate anterior fac parte, evident, atât din grupul "homo sapiens", cât și din cel numit "homo faber". Sunt oameni care au gândit și au făcut, faptele lor au consecințe.

CEILALȚI JUCĂTORI

Doi dintre aceștia- contemporani ECHIPEI- nu au nevoie de prezentare specială : Isaac Newton (1643-1727) și Gottfried Wilhelm Leibniz (1646-1716). Minunați reprezentanți ai speciei umane !

Alexandr Danielevici Mensikov (consilier al lui Petru I), fost grăjdar, a devenit membru al Societății Regale. Dimitrie Cantemir, fost domnitor român, a devenit membru al Academiei din Berlin, Leibniz numindu-l "filozof între regi și rege între filozofi".

Știm că Sir Isaac Newton a fost Mare Maestru mason. Asta înseamnă că punea preț pe compas și echer. Petru I avea o cutiuță în care păstra un compas și un liniar... Țarul primea cu brațele deschise oamenii învățați, oferind exemplu personal în ceea ce privește asimilarea de cunoștințe teoretice și practice. Și era o perioadă istorică în care informațiile se transmiteau prin porumbei voiajori și cerneală invizibilă- dacă nu erau destinate publicului.

[6 aeccdae 13eff 7i 3l 9n 4o 4qrr 4s 9t 12vx]

Acesta e un rând cifrat dintr-o scrisoare scrisă de Newton către Leibniz. Limba utilizată: latina. Interesantă metodă de protecție intelectuală ! Dezlegarea frazei este publicată în "Principii":

"Data aequatione quotcunque fluentes quantitates involvente fluxiones invenire et vice versa."

Cu exemplul acesta doresc doar să subliniez gradul de com-

plexitate al unui joc relativ simplu. Şarade, rebusuri, simboluri, formule, icoane- toate- s produse ale geniului uman.

LINIILE PARALELE

Liniile paralele simbolizează, în esență, definiția "definiției": propoziție care cuprinde genul proxim și diferența specifică. Genul proxim e o linie dreaptă, diferența specifică nu-i altceva decât distanța dintre anumite puncte ale celor două drepte.
Semnul egalității- paralelele orizontale- afirmă un paralelism accentuat, valabil după anumite criterii.

"Descrierea Chinei"- opera lui Nicolae Milescu Spatarius este paralelă cu "Descriptio Moldaviae" a lui Dimitrie Cantemir. Ambele demonstrează o cunoaștere adâncă a spiritualității existente în aria geografică luată în studiu.

Spiritualitatea liniilor paralele din care sunt formate trigramele din Diagrama Marelui Pol a pretins spirit rebusist, caracterizat prin curiozitate, știință, interes și răbdare.
Champollion a reușit descifrarea scrierilor egiptene pătrunzând în spiritualitatea autorilor. Spatarius s-a ocupat de descifrarea vechilor inscripții kirghize. Și-a găsit timp și pentru asta...
Cert este că Leibniz, Dimitrie Cantemir și Spatarius au deținut cheia trigramelor. Semnul integralei, S, a apărut în matematică tot prin Leibniz, care simbol- așa cum am amintit- este chiar linia curbă care delimitează yin de yang.
Ar mai fi ceva de observat: pentru ca două (sau mai multe) linii să fie paralele nu-i obligatoriu ca liniile să fie drepte. Cercurile concentrice respectă acest principiu nu doar în yin-yang.

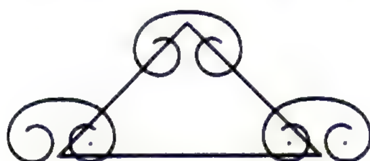
VERIGILE LIPSĂ

Aşa cum rezultă din expunerea anterioară, istoria cunoaşterii umane a câştigat nebănuit de mult prin activitatea celor doi români : Milescu Spatarius şi Dimitrie Cantemir.
Milescu avea legături cu savantul suedez I.G.Sparwenfeld, cu diplomatul francez Foy de Neuville, cu Witsen (primarul Amsterdamului) şi, evident, cu Gottfried Wilhelm Leibniz. Sigur că nu-i atât de vestit ca sinologul din "Orbirea" lui Elias Canetti, cu toate că a făcut mai multe decât acesta...
Dimitrie Cantemir cunoştea greaca, latina, italiana, franceza, rusa si limbile orientale (turca, araba, persana). Dacă "Istoria ieroglifică"trădează un superdezvoltat simţ al umorului, lucrările "Monarchiarum Phisica Examinatio"(Cercetarea naturii monarhiilor) şi "Historia incrementorum atque decrementorum Aulae othomanicae"(Creşterea şi descreşterea Imperiului otoman) sunt opere informative valoroase.
Cantemir a participat la expediţia ţarului Petru I în Persia. A efectuat lucrări cartografice, a copiat inscripţii cu litere orientale, a dezvoltat descrieri de ţinuturi şi oraşe. Om curios, îl interesau tradiţiile, caracterul oamenilor, legendele; temperatura şi vânturile.

Unor astfel de oameni, cu spiritul de observaţie deosebit de dezvoltat nu putea să le scape "semnul celor 10000 de înţelesuri"=yin-yang.
Rafael afirmă că "a înţelege, înseamnă a egala". Milescu şi Cantemir l-au înţeles pe Newton şi Leibniz. Şi viceversa...

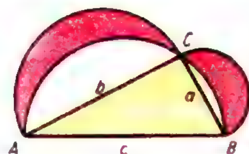
BONUSURI

1)Shirley MacLaine, în cartea "Camino" (Simon&Schuster,Inc.,New York) face cunoscut desenul următor:

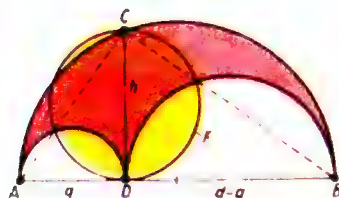

No comment.

2)Un triunghi poate fi şi curbiliniu. Realitatea este că în Univers majoritatea triunghiurilor sunt curbilinii. Unele sunt celebre :
a)Arbelos (cuţitul cizmarului)- Arhimede

b)Lunulele lui Hippocrate, construite pe triunghi

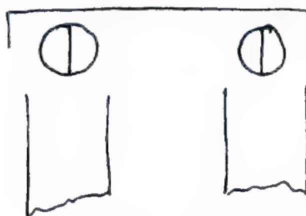
c)Triqueta

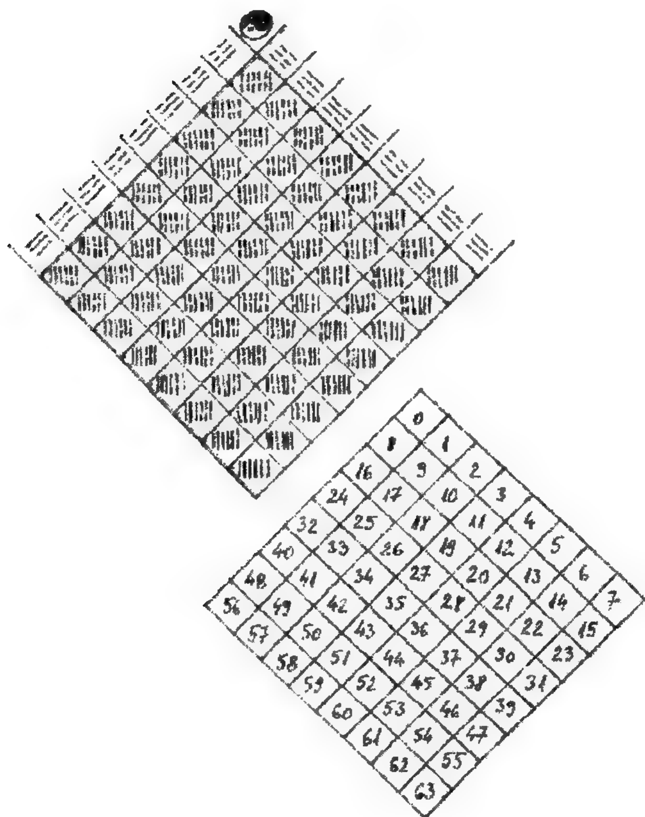
3)Drapelul statului Coreea de Sud.

4)“Poarta sărutului”- Constantin Brâncuşi. ESTE filosofie în piatră ...E bine de ştiut că Brâncuşi s-a născut în satul Hobiţa de lângă Târgu-Jiu. Mai puţin cunoscut este faptul că există încă o localitate Hobiţa, în apropierea vechii capitale a Daciei-Sarmizegetusa. Pe acolo, pe undeva şi-a desfăşurat activitatea Zamolxis- zeitate dacă- , discipol al lui Pitagora (Herodot-“Istorii”,cap.V).
Fără alte comentarii...

TABELUL HEXAGRAMELOR, aşa cum e logic să fie. Motiv pentru care se poate afirma că literatura Feng Shui e o „ciorbă de potroace”.

PITAGORA (!)

Straşnic om! Acesta-i motivul pentru care folosesc (!), adică semnul care- dincolo de exclamare- înseamnă „factorial"... Acesta-i omul care-i pus în ecuaţie de către Bertrand Russell sub forma:
PITAGORA= EINSTEIN + Madam EDDY
Dacă ştim, cât de cât, cine-i Einstein, despre Madam Eddy- mai exact: Mary Baker- Eddy- trebuie ştiut că a întemeiat în 1879, la Boston, Biserica lui Hristos Scientistă. Doamna Eddy (1821-1910) a realizat treaba asta la o aruncătură de băţ de celebra Universitate Harvard- şcoala cremei intelectuale mondiale. După cum nu se prea ştie, Harvard se află în localitatea Cambridge, statul Massachusetts, Statele Unite ale Americii. Demarcaţia dintre Boston şi acest Cambridge făcându-se prin râul Charles... Cert este că acela-i locul unde o doamnă în etate a reuşit să implementeze o religie folosind, cu mare artă!, principii şi metode de promovare care pentru mulţi specialişti din Advertising sunt evasistrăine...
Despre autorul ecuaţiei de mai sus Mircea Maliţa afirmă că este o INSTITUŢIE. Cu atât mai mult e mai câştigată ideea în importanţă.
Nu-i secret că Pitagora a studiat în Egipt, dascăli fiindu-i preoţii din Memfis. O scrisoare de recomandare trimisă de Polycrate către faraonul Amasis nu a fost de-ajuns pentru ca Pitagora să fie primit cu mare entuziasm. Totuşi, studiul în Egipt a durat 22 de ani. Aţi citit bine: DOUZECIŞIDOI de ani! Această şedere relativ lungă nu cred că era motivată de corigenţe sau repetenţie... Pur şi simplu: doctrina Verbului- Lumină sau a Cuvântului Universal era considerat demnă a fi studiată pe toată durata vieţii!

La anii cu pricina se mai adaugă 12 ani (tot de studiu, evident!) în Babilon.
Deci: acest campion la pugilat (boxul de azi) la cea de-a 48-a Olimpiadă, la categoria grea, s-a făcut tobă de carte după un studiu intensiv de 34 de ani.
După aceste „antecedente" a întemeiat Pitagora şcoala de la Crotona. Scriam tocmai despre un om trecut prin ciur și dârmon.

MÂNDRIA ŞCOLII DIN CROTONA

Unele şcoli îşi aleg simbolul care le reprezintă. Aşa se întâmplă lucrurile şi-n Hogwarts-ul lui Albus Dumbledore şi Harry Potter & Co. Şcoala din Crotona avea drept simbol STEAUA PENTAGONALĂ. Stea pe care o voi amenda imediat cu vorbele unui alt mare grec, Nikos Kazantzakis (din „Raport către El Greco") „Îmi strâng uneltele: văzul, auzul, gustul, mirosul, pipăitul, raţiunea. Iată cum:

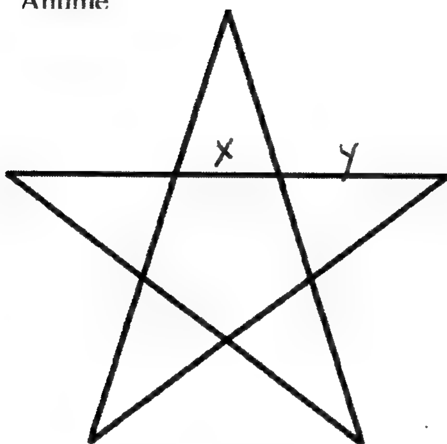
Cu acest simbol ne întâlnim aproape la tot pasul. Zilnic. Chiar şi-n locuri unde nu ne-am aştepta. Multe state şi-au pus pe drapelul naţional această stea, inclusiv Statele Unite ale Americii. Nici Uniunea Europeană nu face excepţie... Cele mai înalte distincţii naţionale ale S.U.A. şi Franţei

fac trimitere tot acolo...
Şi-n alte locuri avem de-a face cu forme derivate ale acestei stele. Iată-le: în paginile110 şi 111.

Începe să miroasă a „Codul lui Da Vinci"?... Dan Brown îşi începe cartea cu plasarea omului vitruvian în centrul atenţiei, un om care avea percepţiile complete, o stea care tocmai se stingea...

STEAUA PENTAGONALĂ nu e obiect de studiu în şcolile de stat, cel puţin în România.
Nu întâmplător se entuziasmează Luca Paccioli în „De divine proportione" când tratează proprietăţile (poliedru perfect cu douăzeci de feţe- triunghiuri echilaterale). Abundenţa superlativelor de genul „essentiale effecto", „singulare effecto", „ineffabile effecto", „supremo effecto", „excellentissimo effecto", „incomprehensibile effecto"- denotă admiraţie sinceră... Şi multă, multă cunoaştere a geometriei.
Pentru că pentagonul şi steaua pentagonală, la fel ca icosaedrul amintit „ascund" celebrul NUMĂR DE AUR, cunoscut şi sub numele de „proporţia divină" sau „media raţie".
Lucrurile-s uşor de-nţeles dacă pornim de la proporţiile care există între segmentele de dreaptă din interiorul stelei pentagonale.

Anume:

Care oferă drept rezultat:

$$\frac{x}{y} = \frac{y}{x+y}$$

$$\frac{x}{y} = 0{,}618\ldots \text{ şi } \frac{y}{x} = 1{,}618\ldots$$

De aici încolo vom folosi notaţia

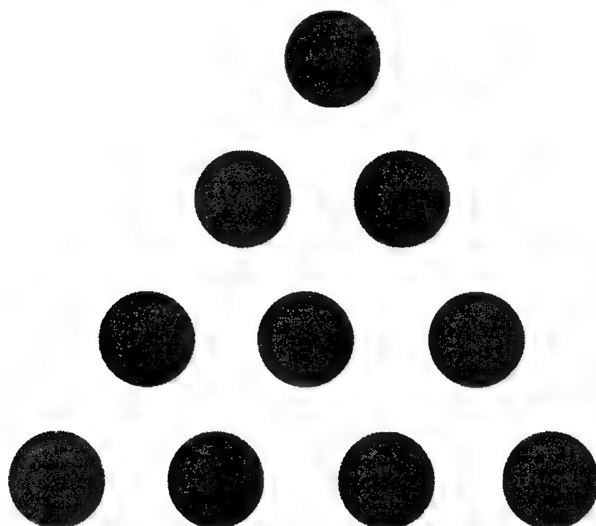
$$\tau = 0{,}618\ldots \qquad \varphi = 1{,}618\ldots$$

Relaţiile dintre acestea fiind:

$$\varphi = \tau + 1$$

$$\varphi = \frac{1}{\tau} \qquad \varphi^2 = \varphi + 1$$

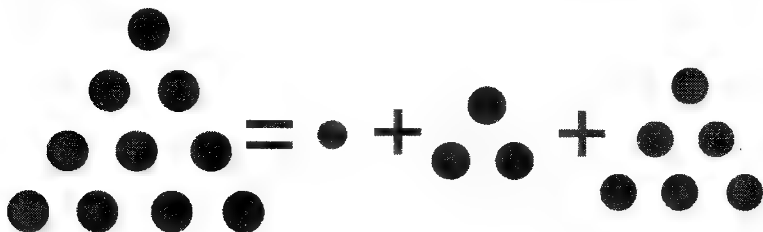
TETRAKTYSUL LUI PITAGORA

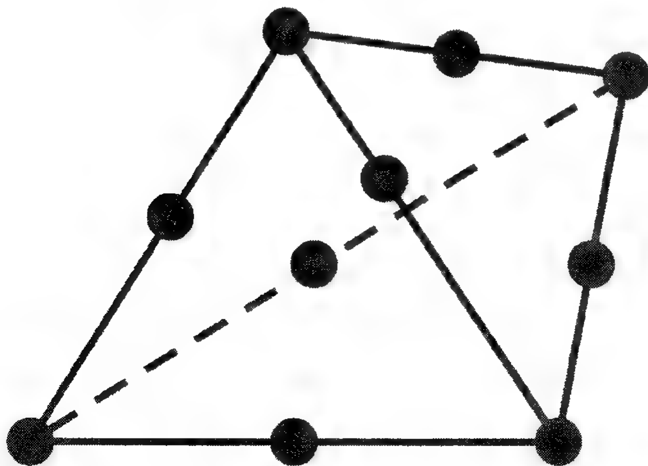
Tetraktysul este considerat drept baza logică a sistemului zecimal.

„Totul e număr”, zicea Pitagora. Inițierea implica un jurământ pe „ceva” legat de numărul 4, unii autori afirmă cu tărie că obiectul jurământului era tocmai tetraktysul prezentat... Să ne reamintim, totuși, că șaradele, „glumițele”, zicerile cu (cel puțin) dublu sens nu erau defel străine nici în Egiptul antic. Mai mult, pugilistul Pitagora nu era șoarecele de bibliotecă din „Orbirea” lui Elias Canetti. În limbaj modern: Pitagora era un maestru al derutei.

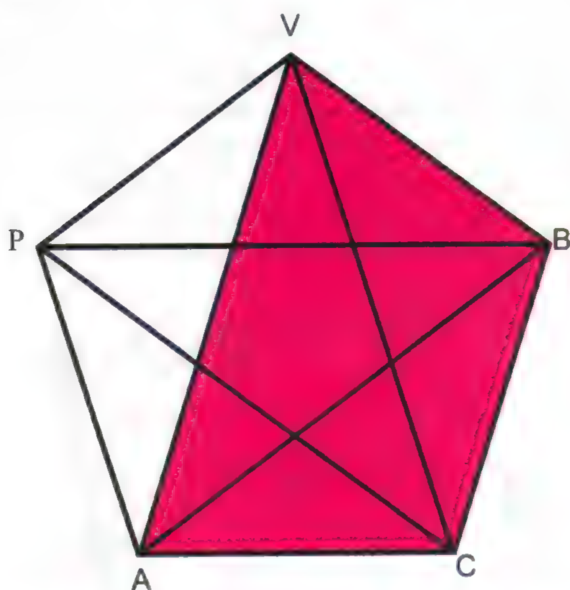
fentelor şi poantelor. Era, deci, un spiritual get-beget. Suficient motiv pentru a privi cu maximă relaxare intelectuală acest tetraktys, care- după unii autori- se descompune în modul următor:

Bine, bine... Punctuleţele de mai sus sunt aşternute pe hârtie, adică în PLAN, carevasăzică în spaţiul bidimensional R2. Păi, multe s-au spus şi se pot spune despre Pitagora.... Însă aici cei mai răutăcioşi duşmani nu pot spune că vorbim despre un om PLAT. Altfel spus: avem în studiu o PERSONALITATE PIRAMIDALĂ! Şcolită pe pământul piramidelor. Ceea ce sugerează (cel puţin) spaţiul TRIDIMENSIONAL, iar tetraktysul tridimensional arată astfel:

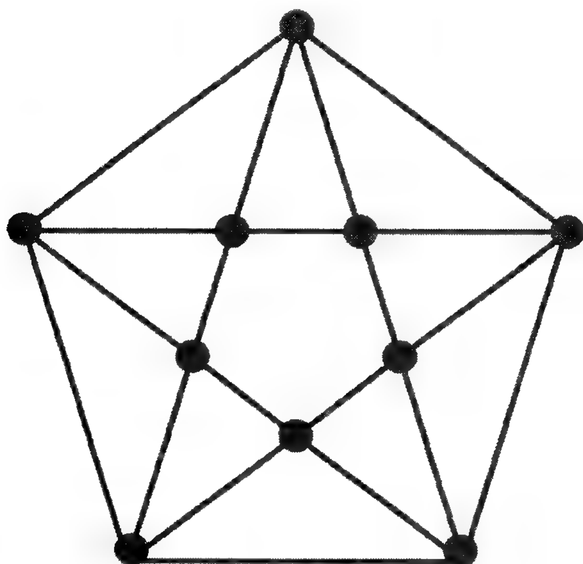

unde planul de bază cuprinde 6 puncte, planul median 3 puncte, planul de vârf 1 punct.
Toate acestea cuprinse pe muchiile/ vârfurile unui tetraedru care nu-i altceva decât o piramidă cu baza triunghiulară.
Mai mult decât atâta: este lesne posibil ca pitagoreicii să fi gândit- măcar incipient- în spațiul cvadridimensional, având la îndemână tocmai acea reprezentare facilă prin care H.S.M. Coxeter vizualizează R4, ca-n figura de mai jos.
Chestiunea se reduce, în esență, la posibilitatea de a putea coborî perpendiculare dintr-un punct exterior pe tuspatru fețele unui tetraedru.

Tetraedrul cu pricina este cel cu vârful V și baza ABC. Punctul P este „acel" punct exterior tetraedrului VABC de unde se „pot" trasa perpendiculare pe muchiile CA, CV, BV și AV care sunt drepte conținute de cele patru fețe ale tetraedrului dat.

Figura ne este deja, evident, cunoscută; nu-i așa?
Se poate și mai nostim dacă observăm că pe aceeași figură avem același număr de puncte caracteristice pe care l-am avut în tetraktysurile plan și tridimensional: zece.

ŞIRUL LUI FIBONACCI

1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55 89, 144, 232,....
Acesta-i şirul lui Fibonacci, regula de compoziţie a termenului n_k fiind: $n_k = n_{k-1} + n_{k+1}$
adică un număr al şirului este, de fapt, suma celor două numere precedente.
Cea mai importantă proprietate a acestui şir este dată de formula:

$$\lim_{k \to \infty} \frac{n_k}{n_{k-1}} = 1{,}618\ldots \text{adică} = \tau$$

şi, evident:

$$\lim_{k \to \infty} \frac{n_{k-1}}{n_k} = 0{,}618\ldots \text{adică} = \tau$$

Sub formă tabelară vom avea:

k	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
n_k	0	1	1	2	3	5	8	13	21	34	55
$\frac{n_{k+1}}{n_k}$	∞	1	2	1,5	1,66	1,6	1,625	1,615	1,619	1,617	1,618
$\frac{n_k}{n_{k+1}}$	–	1	0,5	0,66	0,6	0,625	0,615	0,619	0,617	0,618	0,617

Fiul lui Bonacci (filius Bonacci) a creat un şir cu multiple proprietăţi, unele mai minunate decât altele. Şirul cu pricina a fost publicat în "Liber abacci" (Cartea despre abace) în 1202. Numele real al lui Fibonacci este Leonardo din Pisa.
Termenii şirului lui Fibonacci poartă numele de numerele lui Fibonacci. Aceste numere au o pleiadă de proprietăţi, unele mai interesante decât altele. Câteva exemple:

1)Suma primelor k numere din şir

$$n_1+n_2+n_3+\ldots\ldots+n_k=n_{k+1}-1$$

2)Termenii de rang impar dau suma

$$n_1+n_3+n_5+\ldots\ldots+n_{2k-1}=n_{2k}$$

3)Termenii de rang par dau suma:

$$n_2+n_4+n_6+\ldots\ldots+n_{2k}=n_{2k+1}-1$$

4)Suma pătratelor primelor k numere din şirul lui Fibonacci:

$$n_1^2+n_2^2+n_3^2+\ldots\ldots+n_k^2=n_k\cdot n_{k+1}$$

Alte proprietăţi pe care le enumerăm doar succint:
a)Orice număr din şirul Fibonacci este par doar dacă rangul său se împarte la 3.
b)Orice număr din şirul Fibonacci este multiplu de 3 doar dacă rangul său e divizibil cu 4.
c)Orice număr din şirul Fibonacci e divizibil cu 5 doar dacă rangul său e divizibil cu 5.

Nu se doreşte aici o „tetrapiloctomie" (crăparea firului în patru, inovaţie lingvistică a lui Umberto Eco!) pe marginea şirului luat

în discuție... S-a dorit doar ilustrarea bogăției de idei ce se desprind dintr-o aparent banală înșiruire de numere.

„Totul e număr"- zicea Pitagora. Alt autor, altă părere: „Dumnezeu nu există, dar e matematician".

No comment.

Să mai luăm o dată faimosul șir:

1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233, 377...

Hai să observăm că ORICARE TREI NUMERE CONSECUTIVE PUSE SUB RADICAL REPREZINTĂ MĂSURI ALE UNUI TRIUNGHI DREPTUNGHIC!

Adică, dacă avem termenii n_{k-1}, n_k, n_{k+1}, între valorile

$$\sqrt{n_{k-1}}\ ;\ \sqrt{n_k}\ ;\ \sqrt{n_{k+1}}$$

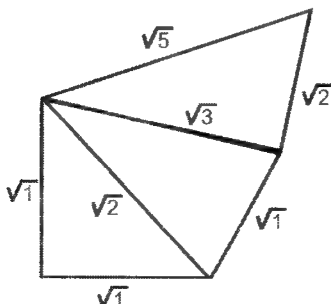
și intervine relația.

$$(\sqrt{n_{k-1}})^2+(\sqrt{n_k})^2=(\sqrt{n_{k+1}})^2$$

Analog celei mai celebre propoziții cunoscute de civilizația umană:

$$a^2+b^2=c^2$$

Adică

Se poate, deci, spune- printr-o formulare șugubeață, că:
Nici o-nDOIală că TREImea-i UNitate.

MATILA GHYKA şi NUMĂRUL DE AUR

„Creierul meu e un ogor plin de semne de-ntrebare", scrie Paul Valéry. Acelaşi inorog, în prefaţa cărţii „Le nombre d'or"- scrisă de Matila Ghyka (Gallimard, Paris), exclamă:
„Ce mai poem este analiza lui (numărul de aur)!
Trebuie privit (acest număr) ca un instrument ce nu se poate lipsi de îndemânarea şi inteligenţa artistului. Dimpotrivă! El trebuie să-l îndemne pe artist să-şi dezvolte aceste calităţi, şi aici intervin proprietăţile atât de remarcabile ale numărului dumneavoastră de aur (...) Am visat mereu să costruiesc o operă întărită, în secret, prin convenţii bazate pe raţiune şi fundamentate pe observarea exactă a relaţiilor dintre limbaj şi spirit."
Nu se poate vorbi despre numărul de aur fără a-l pomeni, măcar, pe Matila C. Ghyka, nepot al ultimului domnitor moldovean, ambasador al României în Franţa şi Anglia. Astfel de oameni nu se cade a fi ocoliţi, ba-i chiar contraproductiv să nu-i bagi în seamă!
În cartea aminitită, Matila Ghyka rezolvă ecuaţia

$$x^2=x+1$$

adică

$$\Phi^2 = \Phi + 1$$

Ce ni-i nouă dacă-i χ, Φ sau φ! Vom rămâne la notaţia utilizată anterior, spunând (scriind) că soluţiile ecuaţiei de mai sus, în loc de

φ_1 şi φ_2 sunt: φ şi τ

$$\varphi = \frac{\sqrt{5}+1}{2} \qquad \tau = \frac{\sqrt{5}-1}{2}$$

$$\varphi = 1{,}618.. \qquad \tau = 0{,}618...$$

Lucru notabil, aici, că $\frac{\sqrt{5}-1}{2}$ este chiar latura decagonului perfect înscris într-un cerc cu raza 1.

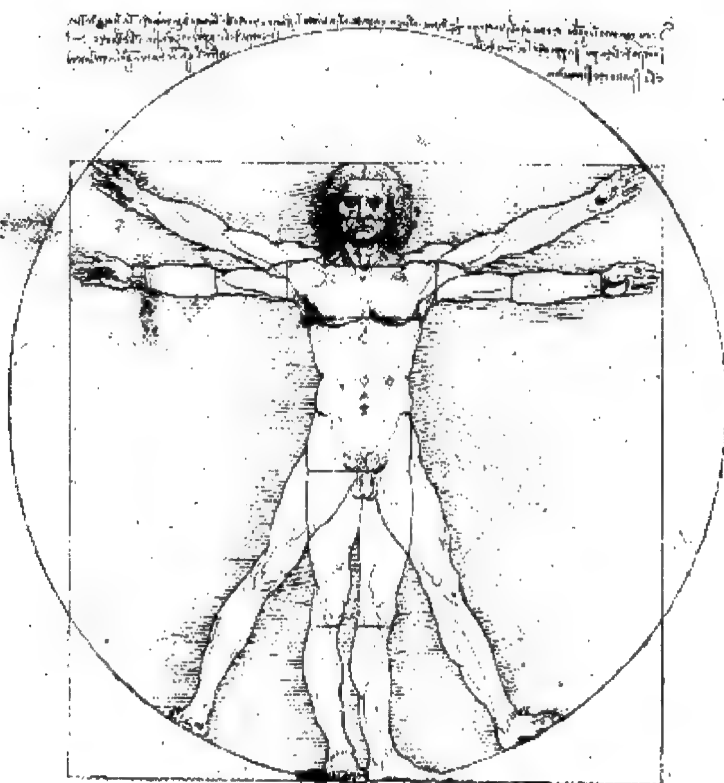
Regret că nici cartea „Nombre d'or" nu-mi stă la dispoziție în limba română. N-am la îndemână această carte în nicio limbă. Lui Paul Valéry i-a plăcut; poate mi-ar fi plăcut şi mie! Ştiu însă că-n această carte există o afirmație piramidală: forma pentagonală e proprie lumii vii, forma hexagonală e caracteristică lumii minerale. Punct.

FILOTAXIA. Scurtissimă.

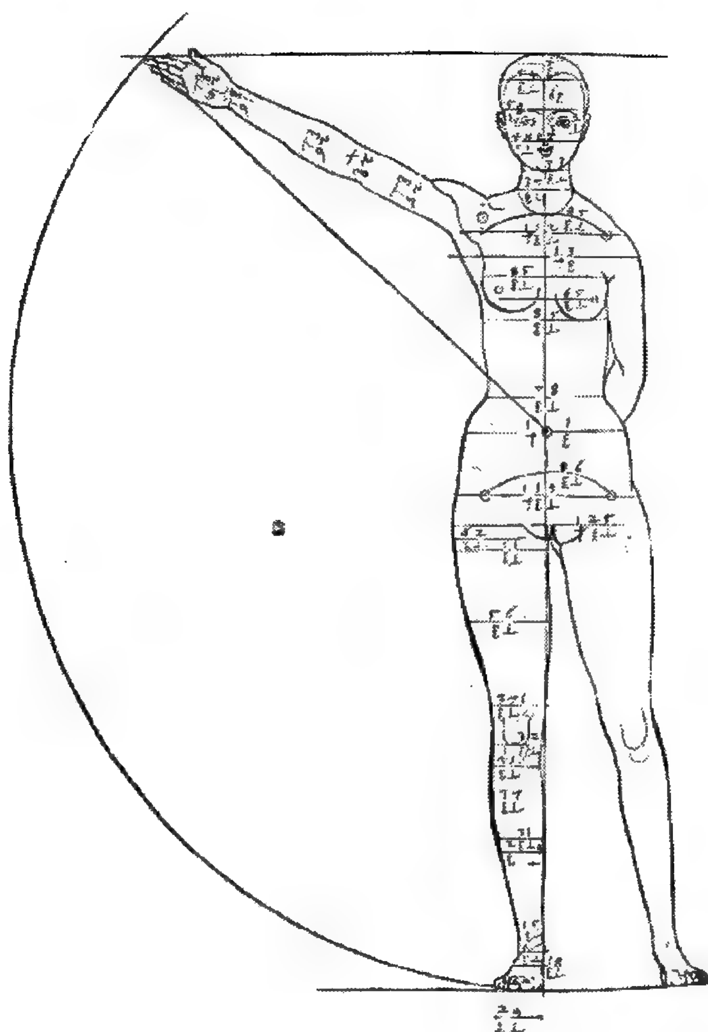
Filotaxia studiază modul de aranjare a frunzelor.Şi aici numerele lui Fibonacci au rolul principal. Poziţia relativă a frunzelor distribuite pe o ramură diferă funcţie de soi. Dacă două frunze se află în poziţii diametral opuse pe ramură, vorbim despre o filotaxie de valoarea ½. În cazul alunului, unghiul dintre două frunze este de 120° (adică o treime de cerc), filotaxia fiind de 1/3. Caisul şi stejarul au filotaxia 2/5, părul 3/8, migdalul 5/13. „Jocul" arată că şi aici, atât numărătorii cât şi numitorii sunt numere aparţinătoare şirului lui Fibonacci.

PROPORŢIILE CORPULUI UMAN

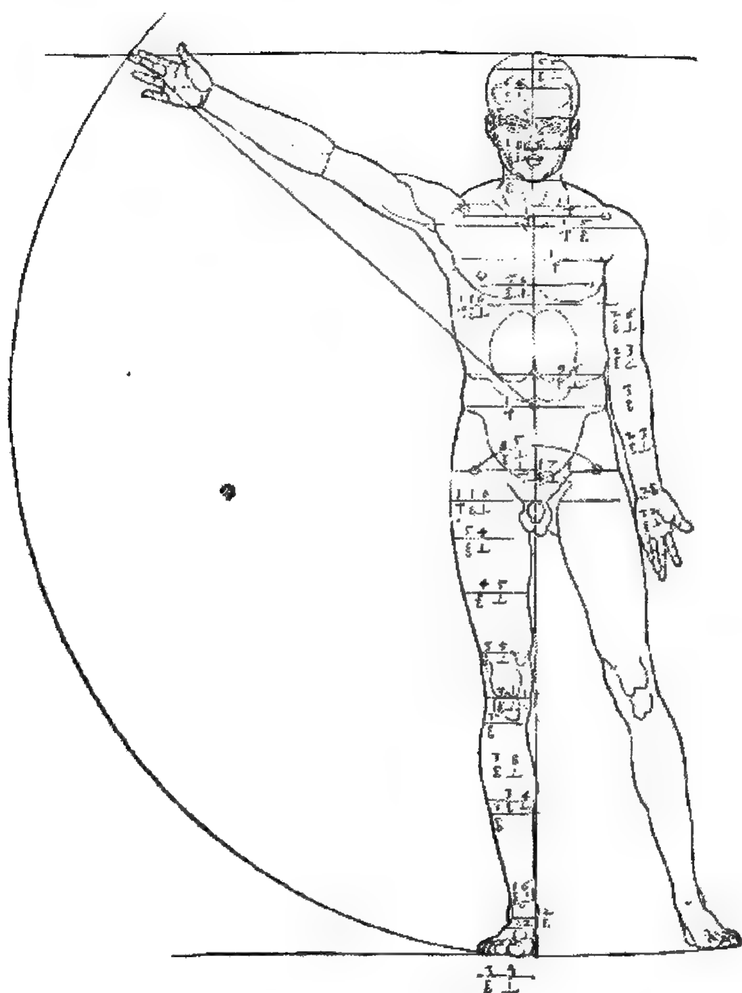
Nu scăpăm de numărul de aur nici în acest domeniu. Proporţia divină o-ntâlnim la tot pasul. Medicul Agrippa de Nettesheim (1486- 1534) a înscris omul în „pentagrama cosmică".
Cea mai cunoscută reprezentare sub acest aspect este „omul vitruvian" al lui Leonardo da Vinci. Lucrări minuţioase au fost elaborate de către: Albrecht Dürer (1471- 1528), Jean Cousin Fiul (1520- 1594), Juan Arfe (1535- 1603), Paolo Giovanni Lomazzo (1538- 1600).

OMUL VITRUVIAN

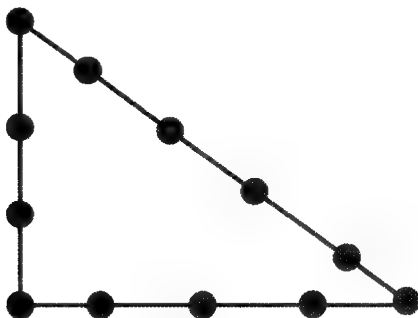
Femeie- ALBRECHT DÜRER

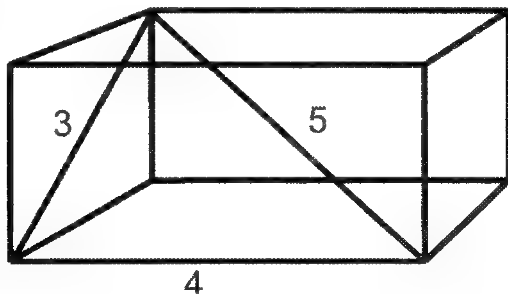
Bărbat- ALBRECHT DÜRER

Teorema lui Pitagora

Funia cu noduri distribuite în mod egal este cvasicunoscutul exemplu de numere pitagorice. 3,4,5.

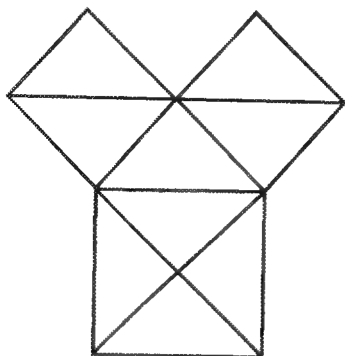

Din atâta se poate construi o știință.
Teorema „ascunde" mult mai multe aspecte decât cele care sar în ochi la prima vedere.
Pornind chiar de la demonstrație...
Înainte de asta să amintim că dimensiunile „camerei regale" din Piramida lui Keops se prezintă astfel:

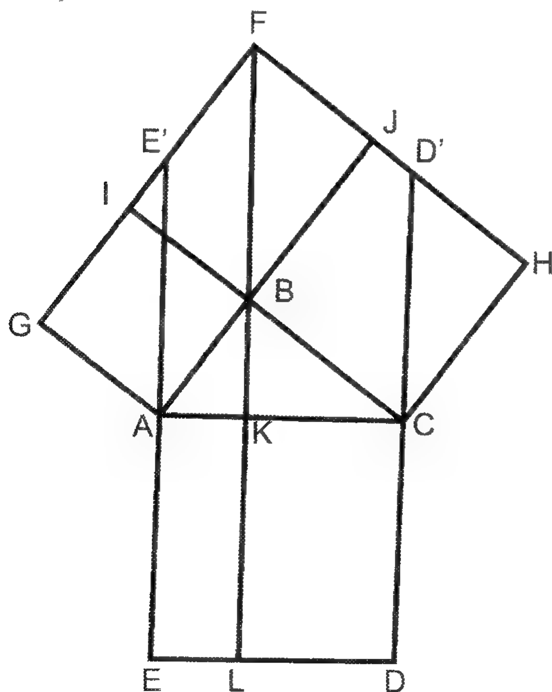

Acest triunghi are perimetrul de 12 unități, iar suprafața de 6 unități... Frișca de pe tort:
Nu-i de mirare că Plutarh opina că triunghiul cu laturile de lungime 3, 4 și 5 unități este CEL MAI FRUMOS TRIUNGHI.
Valabilitatea teoremei lui Pitagora în cazul unui triunghi drep-

tunghic isoscel este de domeniul evidenţei proxime:

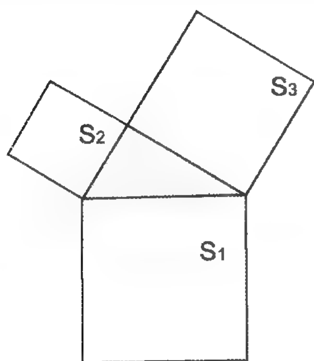
Această demonstraţie se bazează pe egalitatea triunghiurilor ABC şi BIF, LK=FB

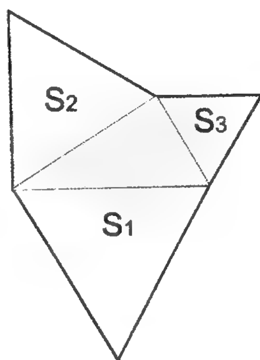

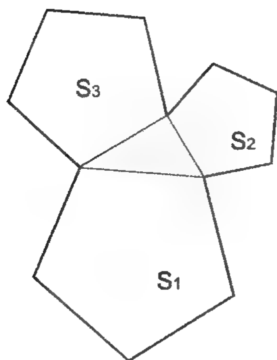
Printre demonstrații la fel de ingenioase se numără două aparținând lui Hoffmann (1821) și cea a lui Tempelhoff (1769). În fine, un tabelaş al triunghiurilor pitagoreice;

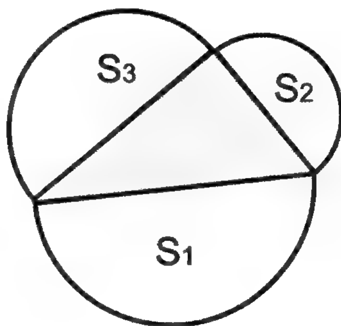
a	3	5	7	9	15	20	11
b	4	12	24	40	8	21	60
c	5	13	25	41	17	29	61

TEOREMA LUI PITAGORA. SUPERGENERALIZATĂ.

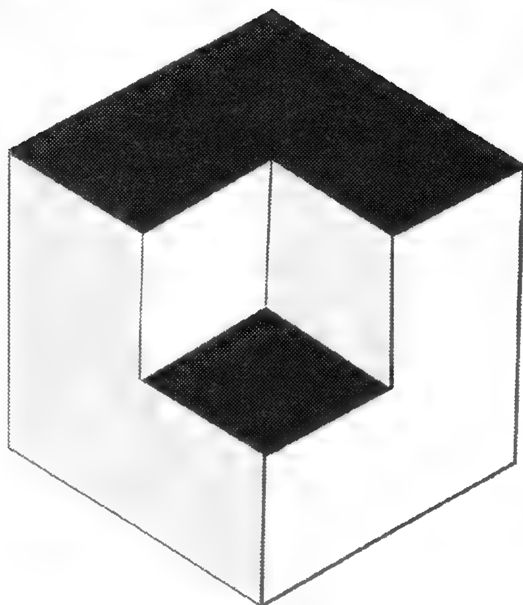

$$S_1 = S_2 + S_3$$

Se observă că relația dintre suprafețele construite pe baza laturilor triunghiului dreptunghic este valabilĂ, oricare ar fi poligoanele regulate care au drept laturi catetele și ipotenuza.
Ideea desenată aici aparține lui Georges Bouligand, descrisă de Gaston Bachelard.

CUBUL LUI NECKER

Acest cub e un exemplu simplu de creere a unei iluzii optice.
Putem spune că vedem un cub mare din care lipseşte un cub mai mic.
Privind preţ de câteva secunde acelaşi desen, s-ar putea ca părerea iniţială să sufere amendamente.
Vedem un cub mic ataşat unui cub mare sau vedem un cub mare pe al cărui colţ s-a lipit un hexagon colorat/ haşurat corespunzător?
În fapt, e vorba despre un joc de imagine. Am desenat ceea ce se vede- pe o foaie de hârtie. Imaginea dă naştere la nişte iluzii ce pot fi sau nu conforme cu realitatea.
„Unele lucruri par a fi, dar nu-s; altele sunt şi nici măcar nu par a fi.”

Marea piramidă şi proporţia divină

S-a scris şi s-a vorbit mult despre Marea Piramidă...
Despre cunoştinţele matematice ale constructorilor de piramide, aşijderea...
Avem, în Egipt, câteva „enciclopedii în piatră”. Dintre care cea mai complexă, în SIMPLITATEA SA, este ENCICLOPEDIA cunoscută ca Marea Piramidă a lui Keops.

Având în vedere că astronomia, matematicile, filosofia, pedagogia şi alte ştiinţe erau la mare preţ în vremea construrii piramidelor; apoi: ţinând seama de apogeul gândirii în sinergie cu frumosul- reprezentat de proporţia divină, vin cu o mărturisire:
AŞ FI FOST FOARTE DEZAMĂGIT DACĂ CELEBRUL φ N-AR FI FOST REPREZENTAT ÎNTR-UN FEL OARECARE TOCMAI ÎN MAREA PIRAMIDĂ!
Dezamăgirea mea ar fi fost la fel de mare ca şi când l-aş fi văzut pe Pelé ratând trei lovituri consecutive de la 11 m ori citind din pana lui Eminescu „Şexpir” în loc de Shakespeare....

Realitatea-i, evident, alta. Sunt total dezamăgit de autorii contemporani care scriu multe amănunte despre acest subiect trecând cu vedere TOCMAI elementul esenţial. Din necunoaştere sau intenţionat, adică din prostie sau din răutate... ori din amândouă.
Cu ermetizarea unor astfel de informaţii nu sunt de acord, cărticica de faţă fiind expresia activă a acestui dezacord.
Este vorba despre cunoaştere umană, despre ştiinţă universală,

despre informații la care are dreptul orice ființă bipedă binecuvântată cu grai articulat.

„Comunicăm prin cuvinte cu înțeles nesigur”- nota undeva Bertrand de Jouvenel. Precizia comunicării are de câștigat prin utilizarea numerelor, desenelor, schițelor tehnice.

Încifrarea lui φ în Marea Piramidă este nu tocmai evidentă, mai ales că manipularea (voită sau involuntară) unor date tehnice poate ascunde și alte soiuri de interese.

Cert este că importanța lui φ îndreptățea evocarea sa în cel mai important element constitutiv al construcției: ÎNĂLȚIMEA.

Hopa! Aici apare o mică-pitică problemucikă! Anume că majoritatea autorilor din ziua de azi afirmă că Marea Piramidă avea înălțimea inițială de 146,00m sau- într-un caz mai bun- chiar 146,60m.

Doi arhitecți, Georgeta Chițulescu și Traian Chițulescu afirmă că înălțimea Marii Piramide a fost inițial de 148,20metri.

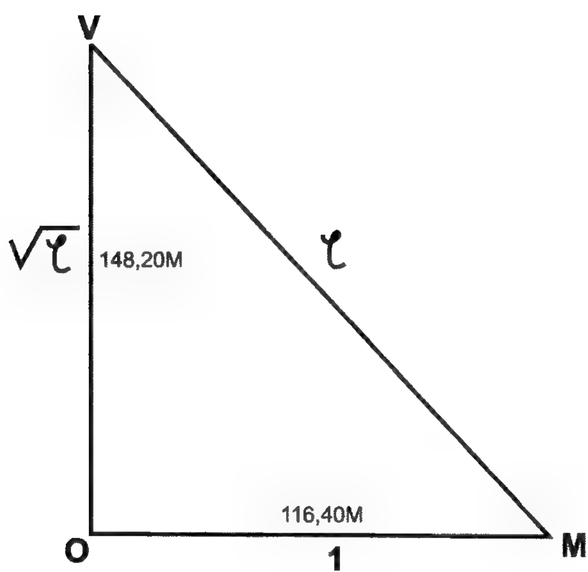
Repet și nuanțez: doi arhitecți cu o bogată activitate științifică recunoscută fac această afirmație... Nu unul, ci doi. Nu medici ginecologi, nu textieri de manele, nu jurnaliști de tabloide, nu judecători semianalfabeți...

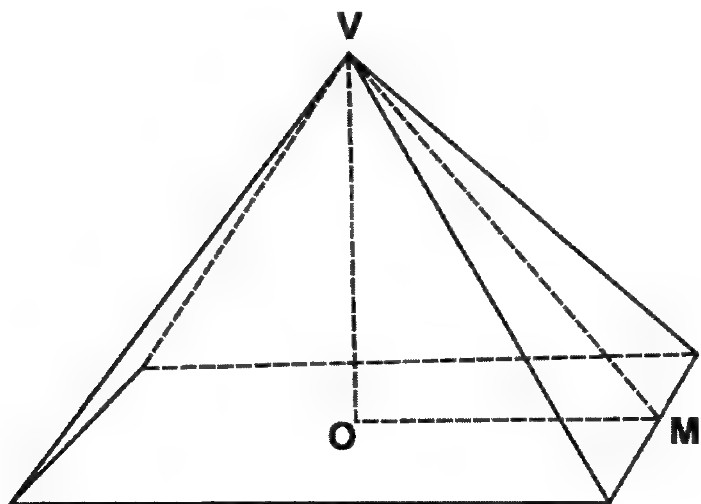
În materie de construcții e sănătos a se pune preț pe evaluările celor de specialitate, care-n cazul de față nu-s altcineva decât ARHITECȚII. Iar ACEȘTI arhitecți spun așa: conform reconstituirii lui Flinders Petrie a modului de așezare a pietrei de bază (de colț), pentru Marea Piramidă se obțin:

lungimea medie a laturii bazei: 232,80m.

înălțimea: 148,20m.

Hopa! Acum va sări iepurele din tufiș! Face, adicătelea, body jumping!... Aceste valori ocazionează un triunghi principal al Piramidei în care des-amintitul nostru număr de aur devine, DIN NOU, erou principal. Precum Eddy Murphy sau Danny Kay- cu mai multe roluri într-un singur film!

V
$\sqrt{\varphi}$
148,20M
φ
116,40M
O
1
M

V
O
M

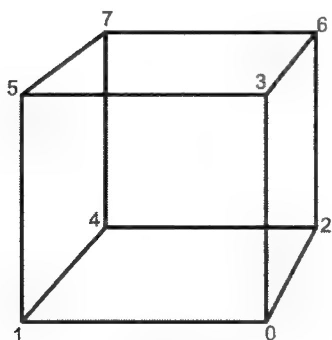
Toate celelalte păreri devin astfel asemănătoare cu cele din bancurile cu tinerii ingineri sovietici.
Reamintesc că Pitagora de prin Egipt și-a cules ŞTIINŢA, această ştiinţă avea drept simbol pentagrama, iar pentagrama „ascunde" numărul de aur. Mai mult:Herbert George Wells și amicul acestuia, Bertrand Russell, au ales ca denumire a clubului pe care l-au organizat „The Pentagram". Am amintit aici încă doi oameni care nu din cauza naivității lor au devenit celebri. Naivitatea-i a lui Candide, născocit de Voltaire.

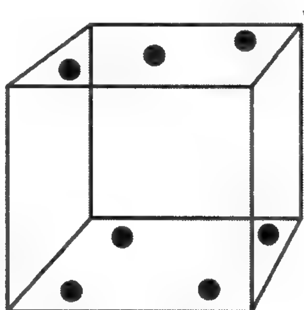
Pentru un nou-născut toate bancurile-s noi.

În cazul deformării realităților privind Marea Piramidă avem a face cu o omisiune consistentă și insistentă, dublată chiar de mitocănie. O mitocănie îmbrăcat-n frac și purtătoare de cravată sau papion, o mitocănie exponențializată de pretențioase aere intelectualoide. Impostură grosieră, minciuni piramidale!
Cui prodest? E întrebarea perfect legitimă și în acest caz.
Falsul fiind evident.
Vroia oare cineva să spună că Napoleon s-a deplasat până în Egipt doar pe baza unor povești nemuritoare? Și că a luat cu sine vreo două duzini de oameni de știință doar pentru că nu avea parteneri de șah?
Un obelisc și descifrarea hierogrifelor de către Champollion nu-i sigur c-ar fi meritat toată tărășenia. Asta dincolo de faptul că Napoleon a întreținut un sistem corupt până-n măduva oaselor, ținând în brațe un farsor genial pe postul de ministru de interne, Fouché.

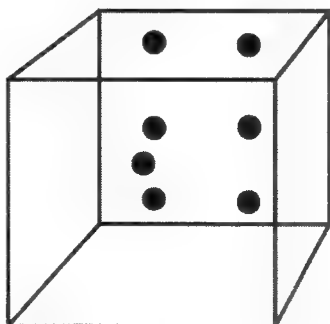
O secţiune, două secţiuni

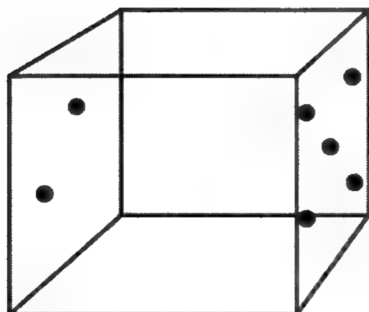
Ideea secţionării cubului în felul ce urmează a fi descris s-a născut datorită observaţiei a doi autori chinezi care afirmă că Leibniz a inventat sistemul binar inspirat fiind de trigramele Diagramei Marelui Pol. (v. Inorogul).

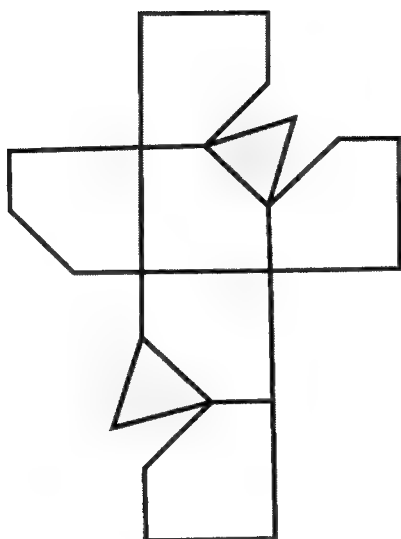

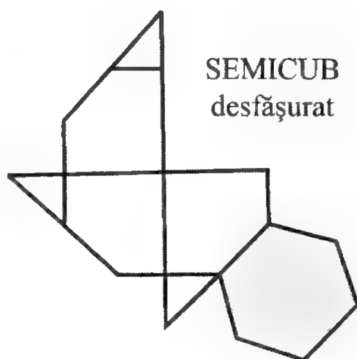
‘7’

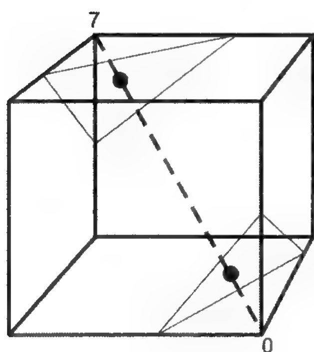

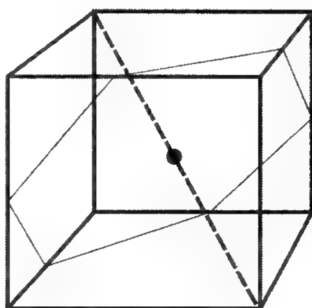

CUBUL TEŞIT
desfăşurat

SEMICUB
desfăşurat

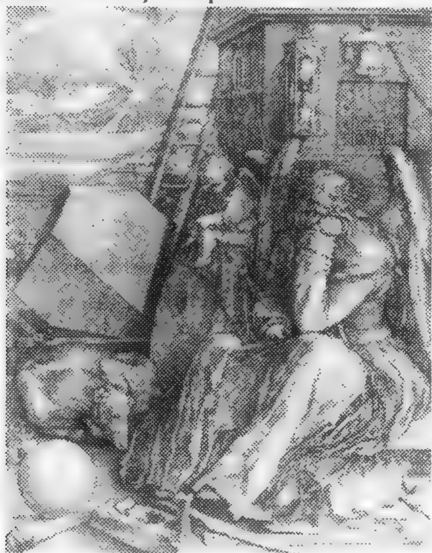

Trigramele cu pricina respectă regula zarului de joc. Suma valorilor fețelor opuse dă 7, avem deci 1+6, 2+5 şi 3+4.
Observăm că numărul trigramelor pomenite se potriveşte cu numărul colțurilor cubului, putând fi distribuite după regula lui 7, ca-n figură.
N-am întâlnit nicăieri (poate că n-am căutat îndeajuns) tăierea cubului în două cu un plan perpendicular pe două vârfuri opuse... Mi-am zis s-o fac, astfel încât secționarea să dea jumătăți. Iată:
Observație: anumite laturi sunt tăiate pe la jumătate, altele defel. Mai exact: sunt 3 laturi „netăiate" deasupra secțiunii şi 3- dedesubt.
A apărut ideea unei noi năzbâtii: teşirea celor două colțuri opuse (0,7), ca-n figură:
Ei bine, cubul astfel teşit este exact poliedrul din „Melancolia I" a lui Albrecht Dürer!
Remarcă: La British Museum se păstrează două „zaruri" icosaedrice datate ca fiind din epoca Ptolemeilor...
Grosso modo: cele două „Melancolii" formează un întreg mesaj publicitar pro- ştiință, în general şi pro-matematică- în particular.
„Tipii cu compasul" au făcut istorie. Au format adevărate filoane de aur cenuşiu, filon care în România a aflorat prin personalități incontestabile. Amintesc doar de câteva nume: Moisil, Solomon Marcus, Onicescu, Țițeica, Iona Barbu, Lalescu... Tot de prin zonă a „apărut" un János Bólyai (legături strânse cu Gauss prin Farkas Bólyai), Nicolaus Olahus- prieten bun cu Erasm de Rotterdam, ş.a.m.d... Nici vorbă de „accidente"! E regulă.
Explicația unei rate atât de ridicate a persoanelor/ personalităților cu afinități de acest fel e una simplă: Zalmoxis a-nvățat excepțional de la Pitagora şi, la rândul său, a ştiut să predea. Suntem beneficiarii acestor evenimente. E altă-ntrebare dacă merităm?..

„MELANCOLIILE LUI ALBRECHT DÜRER”

Cum? În criticile de artă sau în cărțile de popularizare a matematicii ați găsit doar o „Melancolie”? Aceea-i „Melancolia I”, așa cum autorul a avut grijă s-o denumească în colțul din stânga-sus.

Admit că Elie Faure, Kenneth Clark, Albert E. Elsen- critici de artă cunoscuți în România- n-au avut cunoștință de existența gravurii „Melancolia II”. Doar că existența acelui „I” putea da naștere măcar la presupunerea exisenței unui „II”. Vorbirea/ scrierea se face tocmai despre Albrecht Dürer, nu despre un boschetar îmbuibat de alcool și nespălat cu lunile.

Albrecht Dürer este un geniu comparabil cu Leonardo da Vinci. Fiul unui giuvaergiu ungur emigrat din comuna Ajtós (de lângă Gyula), stabilit în Nürnberg, care la vârsta de 14 ani și-a anunțat părintele că n-are de gând să devină, la rândul său, giuvaer-

giu. Mişcarea a doua: tatăl îi găseşte cei mai buni pictori drept dascăli, iar tânărul confirmă cu prisosinţă. Ca pictor, ca filosof, ca gravor, ca matematician, ca naturalist, ca ... un OM; excelent reprezentant al unei culturi minunate!

Albrecht n-a apărut din nimic. Oraşul Nürnberg nu era un cătun uitat de lume.

Johannes Müller, alias Regiomontanus, construise tocmai în Nürnberg primul observator astronomic din Europa Occidentală. Tot el a introdus în trigonometrie noţiunile de „sinus" şi „tangentă"... Şi a organizat biblioteca lui Matei Corvinul... Mai făcea şi horoscoape, dar cine-i perfect pe lumea asta?

Istoria ştiinţei înregistrează fabricarea primului ceas mecanic de buzunar astfel: „Oul de Nürnberg, 1509". Spune ceva, nu-i aşa?

Treburile astea se-ntâmplau după Statutul Ratisbon (actualul Regensburg), unde- în 1459- sub preşedinţia maestrului constructor al catedralei din Strassburg, Jost Dotzinger, s-au unificat niscaiva reguli ale unor Loji... Maximilian I a avizat în 1498 acest statut, care, printre altele, stabilea existenţa a 4 Loji principale în: Strassburg, Köln, Viena şi Roma.

Cam în aceeași perioadă a apărut prima dinastie de bancheri adevărați: Fugger. Cu bastioanele financiare în Augsburg și Nürnberg. Cine dorea să realizeze ceva mai acătării (un război sau vreun palat, de pildă), apela pentru împrumuturi la Fuggeri. Pe baza însemnărilor unuia dintre tinerii Fuggeri, care nu simțea o atracție deosebită pentru lumea banilor, Miklós Szentkuthy a scris romanul biografic „Fiul lui Saturn". Un element important ce se desprinde din lucrarea menționată este faptul că Albrecht era bun prieten și tovarăș de drumuri cu un poet provenit dintr-o familie înstărită. Nici familia Dürer nu era una de sărăntoci. Dürer- Tatăl, giuvaergiul, avea clienți cu ștaif și cu bani.

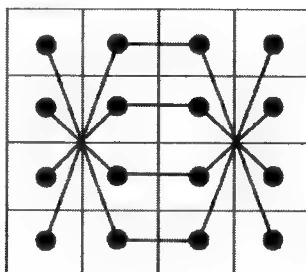
Aceste lucruri se petreceau într-o epocă în care o densă ceață mistică plana deasupra a ceea ce numim știință, ceață care emana aură de mistere- minunate sau scabroase. Se ardeau vrăjitoare pe rug, se „vindeca" prin incantații, se aruncau blesteme... Atmosferă de Harry Potter, ce mai tura-vura!

Mai apăruse și reforma religioasă a lui Martin Luther, tocmai când Jean Calvin se-nverșuna împotriva celor care puneau întrebări cam multe. Vremuri în care molimele blocau sub carantină orașe, timp de luni sau ani de zile.
După acest scurt intermezzo de acomodare, să revenim la

MELANCOLIA I

Un androgin joacă un compas pe genunchi. La picioarele acestuia sunt împrăştiate unelte de dulgher. Cubul teşit din stânga oferă o mică degustare despre cunoaşterea în ale geometriei, à la Albrecht Dürer. Despre cele privind aritmetica: pătratul „magic" de numere, cu suma 34 pe linii, pe coloane şi pe diagonalele principale:

construită după re

16	3	2	13
5	10	11	8
9	6	7	12
4	15	14	1

La care prezentăm signo-ul lui Albrecht Dürer:

Care sugerează inclusiv trimitere la locul de baștină al familiei Dürer: localitatea Ajtós, „ajtó” însemnând „ușă” în limba maghiară.
Mulțimea de chei atârnate de cingătoarea androginului denotă că acesta avea cu ce să DESCHIDĂ, avea cu ce să PĂTRUNDĂ.
Balanța Justiției, clepsidra și clopotul Judecății de Apoi vădesc o maturitate filosofică certă, atunci când alți oameni de știință se mulțumeau să picteze/ graveze blazoane.
Notă: Gravurile se realizau cu scopul multiplicării imaginii gravate. Imaginea pe care o numim „gravură” este cea privită în oglindă, baza fiind lemnul, placa de cupru etc. în care se grava; această „bază” se ungea cu vopsea iar apoi, presând o foaie peste bază- se obținea imaginea ce ne stă sub ochi.
Treaba asta a devenit necesară mai ales după ce, în 1455 Gutenberg a introdus tehnica tipăririi cu litere mobile. Era necesară introducerea desenelor/ imaginilor.

Scara artelor liberale rezemată de casa din planul doi întregește imaginea, alături de peticul de cer străpuns de-o rază de lumină...
Sfera/ globul din primul plan demonstrează importanța maximă acordată acestui corp geometric.
Merită amintit și câinele făcut covrig, cu tot ceea ce are câinele drept virtuți. Se poate-ntâmpla că Dürer avea cunoștință de porecla „Câinele”, care era Diogene- cel care, ziua-n amiaza mare, cu un felinar în mână, zicea: „Caut un om!”

MELANCOLIA II

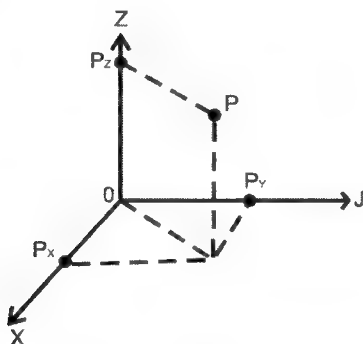
Într-o relativă antiteză cu „Melancolia I".
Compasul este înlocuit cu două zaruri de joc azvârlite-n aer. Fețele văzute ale zarurilor arată valorile 2 și 5.
Cele trei poliedre perfecte (tetraedrul, octaedrul și dodecaedrul) mai demonstrează o dată respectul lui Dürer față de geometrie. Faptul că dodecaedrul e mult mai mare decât celelalte, nu-i lucru de mirare. Acest poliedru era considerat DIVIN! Despre acest poliedru și-a scris Luca Paccioli celebra carte „De divine proportione", carte ilustrată cu desenele realizate de Leonardo da Vinci.
Sfera din planul întâi este secondat de un tor. Torul este încă o problemă „spinoasă" a geometriei descriptive.
Cubulețul cu însemnele masonice simbolizând Pământul, Soarele și Luna- n-are nevoie de explicații suplimentare.
Ceea ce astăzi se-nțelege drept semnul infinitului, adică „∞", avea funcțiunile EGALULUI (adică „=") de astăzi. Acest lucru era valabil chiar și-n timpul lui Descartes, cu un secol mai târziu.

Un loc special îl are pătratul „magic" format din litere, de data asta. Și mai ales cele șase semne din rândurile superioare, adică:

$$e \quad \mu \quad \tau$$

$$\nu_e \quad \nu_\mu \quad \nu_\tau$$

Pentru că asta-nseamnă că Albrecht Dürer „lucra" în coordonate carteziene... Ha-ha-ha! Cu vreo sută de ani înainte de Descartes? De ce nu? Era oare ceva interzis de vreo lege? Nici pomeneală! Dürer este considerat , alături de da Vinci, părintele PERSPECTIVEI. Sextetul de simboluri, de mai sus, apare-n zilele noastre atunci când dorim să definim poziția unui punct folosind așa-zisele axe de coordonate triortogonale CARTEZIENE. Unde, Carteziene vine de la supranumele latin Cartesius al lui René Descartes. Iată:

Fructele cunoașterii așezate lângă o lupă n-ar trebui să mire pe nimeni, iar împărțirea „clepsidrei" în 4 zone numerotate I, II, III și IV- deodată cu emisferele arătate alb-negru sau gol-plin, ne trimite la aceleași principii care stau la baza yin-yangului chinezesc.

Pe fundalul celest nocturn apar niscaiva spirale îmbârligate... Poate c-aveau oamenii habar despre forma Galaxiei, dar ăsta nu-i motiv să mă supăr!
Nu-i motiv de supărare nici faptul că Albrecht ne arată pisica!

** Hausmann (Archiv für die zeichnenden Künste, 5/1859, p. 163) identifică 24 gravuri, printre care *Adam şi Eva*, *Hieronymus în chilie*, *Melancolia*, *Nemesis*, *Hercule*, *Cavalerul*, *Moartea şi Diavolul*, *Sf. Gheorghe călare* ş.a.

Gheorghe Szekely
DÜRER, Jurnalul călătoriei în Ţările de Jos.
Editura Meridiane, 1980.

1512 [illegible] Maximilian. [illegible] (1513).
1514 [illegible] Dürer. [illegible] Melancolia, Sf. Ieronim în chilia sa.

Viorica Guy Marica
DÜRER pictorul
Editura Meridiane, 1972.

Mulţi urmaşi de altfel au considerat *proporţia divină* ca aparţinînd în aceeaşi măsură fratelui Luca Paccioli şi lui Albert din Saxonia, adică lui Dürer.[2] Acest «Apelles german» a studiat arhitectura trupului, împins de elanurile antropocentrice ale prietenilor săi umanişti şi a dăruit lumii o operă vastă dominată în mare măsură de secţiunea de aur (pentagrama ca şi alte simboluri magice apar adesea în picturile, dar mai ales în gravurile lui), care-i dă o tainică penumbră şi uneori un aspect ermetic (vezi, de pildă, mult discutata *Melancolie*).

Zoe Dumitrescu-Buşulenga
RENAŞTEREA
Editura Albatros, 1971

1513/14 Three master engravings: *The Knight, Death and the Devil*, *St. Jerome in his Study*, and *Melancolia*

John Berger
DÜRER
Editura TASCHEN-Köln, 2004

Opera lui Dürer, care însumează un mare număr de picturi, desene, gravuri (pe lemn sau pe aramă), este rodul unei imaginaţii puternice, uneori sumbre sau fantastice (de exemplu, *Melancolie*).

Constantin Suter
ISTORIA ARTELOR PLASTICE
Editura didactică şi pedagogică, 1967.

În *Melancholia*, care pare a rezuma întreaga lui operă, vedem geniul uman copleşit de oboseală, înconjurat de toate cuceririle sale, pentru că, în ciuda marilor sale aripi, el n-a aflat nimic esenţial. Ca şi Faust, Albrecht Dürer a rătăcit prin toate lumile, în urmărirea iluziei pe care n-o putuse capta niciodată.

Élie Faure
ISTORIA ARTEI
Editura Meridiane, 1970.

Cele trei gravuri celebre: « Cavalerul, moartea şi diavolul »; « Sf. Ieronim în chilia sa » şi « Melancolia » datează din anul 1513—1515. Simbolismul care le [illegible] a suscitat numeroase comentarii.

Constantin Suter
500 de ani de la naşterea lui DÜRER
Editura [illegible] de Artă al României, 1971

Iată câteva citate referitoare la „Melancolia" lui Dürer.
Nimeni nu şi-a pus măcar întrebarea dacă „Melancolia I " are sau nu pereche... Oare de ce?
Nu s-a văzut destul de clar, din voia expresă a lui Albrecht Dürer, că gravura cu pricina are nume- lucru evidenţiat tocmai pe gravură, fapt - altminteri - neobişnuit?

TASCHEN

HONG KONG KÖLN LONDON LOS ANGELES MADRID PARIS TOKYO

Cologne, January 15, 2007

Dear Tőzser György,

Thank you very much for your comment on our Basic Art "Dürer" by John Berger.

Indeed there are two engravings called "Melancolia". We will correct this in the next reprints.

We are very happy to have such attentive and well-educated readers.

With best regards

A. Gerlinger

TASCHEN PUBLISHERS

by order: Anne Gerlinger (International Editions)

Tel. ++49-221 20180-187
Fax: ++49-221 20180-869
e-mail: a.gerlinger@taschen.com

De ziua lui Mihai Eminescu, după 3 luni de la anunțul prin e-mail referitor la perechea „Melancoliei”, editura TASCHEN a catadicsit să-mi expedieze faxul anexat. Cu asta, publicul consumator de cultură nu a luat contact cu „Melancolia II”. Facem tocmai acest lucru (şi) prin cartea de față.

Editura TASCHEN are, totuşi, un punct bun: măcar a produs un feedback. Multe alte edituri, din România şi din străinătate, n-au produs nici măcar acest minim gest elegant.

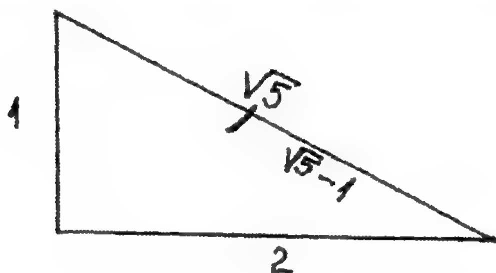
Minimul gest elegant îl cunoaşte prea bine cel mai nevoiaş țăran: ştie să răspundă la „Bună ziua!”.

Citez aici, zisa unei vechi cunoştințe: există două feluri de ȚĂRANI: „de origine şi de caracter”. Experiență îmi arată că omul de la țară e DOMN.

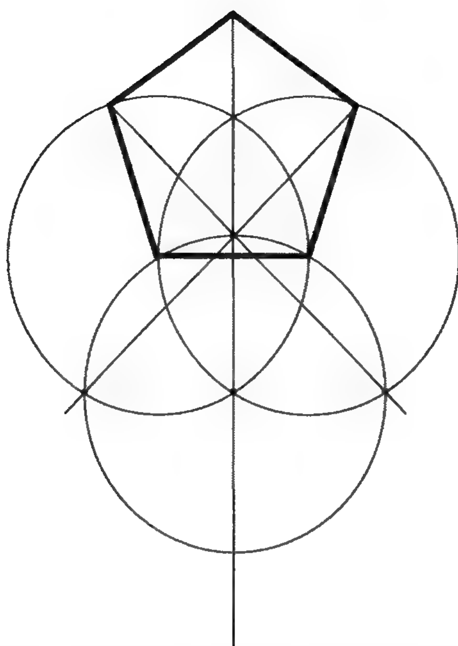
PENTAGONUL LUI ALBRECHT DÜRER

Cunoscându-se „MARELE SECRET" al proporției divine, construirea unui pentagon (sau a unei stele pentagonale) nu-i o problemă dificilă. Știindu-se că latura pentagonului unește, de fapt, vârfurile stelei pentagonale și diagonalele se intersectează formând segmente de dreaptă ce respectă raportul de aur, problema se reduce la reprezentarea valorii de $\frac{\sqrt{5}-1}{2}$

Lucru ușor de realizat cu rigla și compasul, ca-n figură:

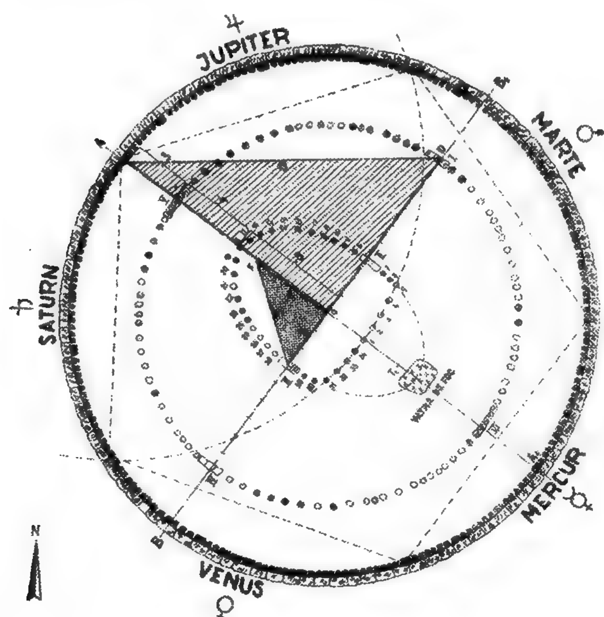
Înjumătățirea unui segment nu are voie să prezinte probleme... Albrecht Dürer a oferit o modalitate originală de construire a unui pentagon cu lungimea laturii dată. Nu e o construcție perfectă, dar suficient de fidelă pentru dulgheri, constructori, pictori etc. Să nu fim prea pretențioși! Preocuparea lui Dürer față de problema în sine este un fapt respectabil.

Să ne mai mire importanţa pe care o dă János Apáczai-Csere celebrului „quadrivium" de ştiinţe: geometrie, aritmetică, astronomie, muzică?
Nu-i cazul.
Soarta popoarelor a fost, de când există civilizaţia (umană), legată de gradul de cunoaştere a acestor ştiinţe.

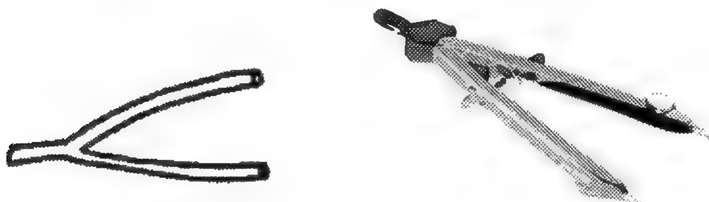
LOCO

Întrebarea pe care mi-am pus-o după ce am văzut „codificàrea lui φ " în Marea Piramidă, în şirul lui Fibonacci, în LUMEA VIE- aşa cum descrie Matila Ghyka, în operele brâncuşiene şi-n multe alte realizări, este:
Sunt oare urme ale ACESTEI CUNOAŞTERI în ţinuturile noastre şi cât sunt de vechi- dacă există?
„Vânătoarea" n-a durat mult. Iată:
Sanctuarul mare din Munţii Orăştiei.

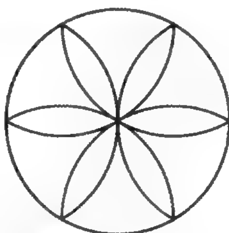

MENGHINA TIMPULUI

Dacă, pe parcursul acestor pagini, aţi aflat măcar o informaţie nouă- mă declar pe deplin mulţumit. Ele (paginile) ar trebui să fie un şoptit omagiu primului om care a construit un cerc, folosindu-se (probabil) de o bucată din ramura unui copac în chip de compas.

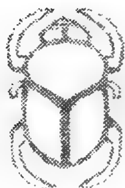

Dacă acelaşi om, după ce a trasat un cerc pe suprafaţa solului, a observat că- utilizând aceeaşi sculă- poate realiza o astfel de reprezentare:

avem de-a face cu UN GENIU. Jos pălăria!
Ideea acestui OM a prins VIAŢĂ.
Dacă ne gândim mai profund, viaţa omului e o deschidere de compas.
Alergăm sau ne târâm într-un cerc, într-un cerc ce se-nchide la

un moment dat... Vorba lui Tudor Muşatescu: „Totu-i SOARTĂ şi DESTIN, iar restu-i PROVIDENŢĂ".
Prin desenul de mai sus e uşor de-nţeles de ce floarea de lotus era venerată de vechii egipteni. Omul de mai sus merita o floare...
Să încercăm a lămuri care-i treaba cu scarabeul.

Martin Heiddegger zicea că „omenirea a făcut multe, dar a gândit puţin".
Există excepţia INOROGILOR. Aceştia scapă din „menghina timpului". SUNT VII. Vom observa asta doar dacă vom fi niţel mai atenţi.

NUMĂRĂTOARE LA SINUS

Titlu ciudat, nu-i aşa?
Nu-ntoarceţi pagina! Aveţi ocazia să reţineţi, pentru tot restul vieţii, valorile funcţiei trigonometrice SINUS pentru unghiurile de 30°,45°,60°.
În cărţile care se respectă veţi găsi aşa:

α	30°	45°	60°
sin α	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{\sqrt{2}}$	$\frac{\sqrt{3}}{2}$

Minunat!
Ştim să numărăm până la 3?
Atunci scriem: 1 2 3
Apoi punem cele 3 valori sub radical, ca s-arate aşa:

$$\sqrt{1} \qquad \sqrt{2} \qquad \sqrt{3}$$

Apoi împărţim fiecare termen la 2, adică:

$$\frac{\sqrt{1}}{2} \qquad \frac{\sqrt{2}}{2} \qquad \frac{\sqrt{3}}{2}$$

Echivalent cu:

$$\frac{1}{2} \qquad \frac{1}{\sqrt{2}} \qquad \frac{\sqrt{3}}{2}$$

A fost greu, aşa-i?
Pentru COSINUS, scriem 3, 2, 1, Etc.

B.E.T.I. sau T.I.M.E.

Lucrarea „Powershift"- „Puterea în mişcare" a lui Alvin Toffler are nu unul, ci trei mottouri:

Puterea răsare din ţeava puştii. -MAO TSE-TUNG Banul vorbeşte. -ANONIM Cunoaşterea în sine înseamnă putere. -FRANCIS BACON

Putem construi , pe baza acestora, niscaiva formule matematice simple, adică:

P(E) , P(B) , P(I)

unde E=energie, B=bani, I=informaţie.

Dacă adăugăm la sistemul de mai sus celebra zicală:

Timpul costă bani/ Time is money.

Afirmăm că există şi posibilitatea descrierii

P(T) .

Am săpat, astfel, tocmai la bazele modelării matematice, observând că orice activitate umană se poate descrie- şi unele chiar merită să fie descrise!- ca nişte funcţii de

Bani + Energie + Timp + Informaţie,

englezeşte Time + Information + Money + Energy.

Adică:

P(B.E.T.I.) sau P(T.I.M.E.)

Pentru a nu se-nțelege greșit ideea, atunci când folosesc aici noțiunea de „Energie", ținem cont de formula lui Einstein ($E=m \cdot c^2$), astfel că energia-i convertibilă (pe cale scurtă chiar) în materie, materii prime și alte „chestii" palpabile.
Auzim adesea comentarii de genul: risipă de energie, timp pierdut de pomană, arde gazul degeaba, risipă de informație (vorbă multă = sărăcie), bani aruncați pe fereastră ș.a.m.d.. Aceste aprecieri se pot referi la un meci de fotbal, dar tot așa de bine pot califica acțiuni guvernamentale sau chiar politici de stat.
Jelania n-ajută prea mult, îl putem chema drept bocitor pe Oliver Twist. Se pricepe.
Numărăm, cântărim, împărțim. Natura-i cel mai cinstit profesor.

Puterea INOROGILOR stă-n cunoaștere, în informații. În acumularea și dispersarea de informații. De unde nu-i, nici Dumnezeu nu cere... La inorogi ESTE de unde.

Sigur că-n vremurile noastre ne putem lăuda că, asistați de calculator, putem lua decizii majore pe baza multor informații prelucrate ultrarapid. Multe informații nu înseamnă nici pe departe TOATE informațiile. Ori, se-ntâmplă des că tocmai informații eseniale nu-s luate-n calcul, rezultatul (deci baza unei decizii) fiind profund și esențial viciat. Aici să ne-aducem aminte de sfatul lui Murphy:
„Feriți-vă de efectul G.I.G.O.! Gunoi Introduci, Gunoi Obții."

Fenomenul amintit mai sus este excelent reflectat de bancul care urmează:
Sherlock Holmes și dr. Watson fac camping. Cândva, pe la miezul nopții, Sherlock îl înghiontește pe Watson, zicând:
-Watson! Privește sus și spune-mi ce vezi?

-Văd ceru-nstelat. Or fi mii sau chiar milioane de stele... Unele dintre acestea pot fi chiar planete... Nu-i imposibil ca, pe câteva dintre acestea să existe condiții propice pentru existența vieții... Poate că, pe una-două, există chiar entități vii cu inteligență-precum pe Terra...
-Watson! Ești un prost! Ni s-a furat cortul.

Vorba multă-i sărăcie.
Cam ăsta-i lucrul care intră greu în capul de politician. Societatea învață mult mai lesne.

SERENDIPITATEA

Singurul loc în care am întâlnit acest termen este cartea „Proiecte planetare" de Alexandru Mironov și Alexandru Boiu (Ed. Albatros, București, 1988- pag. 239), din care citez:
„Datorăm lui H. Walpole un termen de rezonanță aparte, denumit SERENDIPITATE, inspirat de o veche povestire din Ceylon: CEI TREI PRINȚI DIN SERENDIP. Se spune că acești prinți făceau descoperiri neașteptate pe când nu se așteptau, deci din întâmplare."
Punct.
Practic, momentul sau pasul de serendipitate se produce la găsirea soluției unei probleme, la o descoperire, în cazul unei invenții, atunci când aflăm CEVA- relativ nou, neașteptat.
Pentru un nou-născut toate bancurile-s noi... Apoi: e normal că toți titanii științei/literaturii/ artelor/ etc. au fost, cândva, bebeluși. Au fost copii, adolescenți, oameni maturi- unii au apucat să fie chiar în vârstă. Înaintată, desigur... Titanii la care mă refer aveau/ au pe inventar aceleași „acareturi" ca și Franz Beckenbauer sau Naomi Campbell, adică: două mâini, două picioare, cap, trunchi etc. Diferența-i că oamenii cu pricina au fost/ sunt prolifici în mai multe domenii și, chiar dacă n-au fost înțeleși de contemporani, au fost cel puțin respectați dacă nu chiar apreciați. S-au consemnat cazuri multișoare când acești „inorogi" au terminat socotelile pe rug, în exil, în ștreang, prin sinucideri regizate, în azile de nebuni ș.a.m.d..
Acestor oameni le zbârnâia mintea... Mintea, educată să zbârnâie, după rețeta lui Dimitrie Cantemir: Instrucție, Lectură, Meditație... „Chestii" care nu se prea poartă între manele și telenovele, „chestii" ceva mai longevive decât faima unui câștigător la Loto.
Trăim cu toții așa-zise „momente de serendipitate": dezlegăm un rebus, dăm de capătul unei enigme precum Hercule Poirot, ne